

2004

VUOSIKERTOMUS

LASSILA & TIKANOJA OYJ

Sisältö

2	Johdon puheenvuoro
4	Lassila & Tikanoja lyhyesti
6	Strategia
7	L&T:n arvot ovat toimintaa ohjaavia periaatteita
8	Ympäristöpalvelut
10	Kiinteistöpalvelut
12	Teollisuuspalvelut
14	Valtakunnallisesti tunnettu, asiakaslähtöisesti palveleva
15	Tuotekehitys
16	Laatu, ympäristö ja työturvallisuus
18	Henkilöstö
	Tilinpäätös
19	Hallituksen toimintakertomus
23	IFRS
25	Konsernituloslaskelma
26	Konsernitase
28	Konsernin rahoituslaskelma
29	Tilinpäätöksen liitetiedot
35	Emoyhtiön tilinpäätös
39	Osakkeet ja osakkeenomistajat
43	Tunnusluvut
45	Voitonjakoehdotus
46	Tilintarkastuskertomus
47	Hallinnointi
50	Hallintoelimet
51	Johto
52	Riskienhallinta
54	Sijoittajasuhteet
55	Tietoja osakkeenomistajalle
56	Lassila & Tikanoja 1905 - 2005
57	Yhteystiedot

Uudelle vuosisadalle vahvassa kasvussa

Lassila & Tikanoja täyttää sata vuotta kesäkuussa 2005. Toiminta alkoi tukkukaupasta, jossa tekstiilit olivat pääosassa, ja vaatetusteollisuuden ja monialateollisuuden kautta siirryttiin palveluteollisuuteen. Tällainen teollisuushistoriallinen kaari kertoo siitä, miten yritys on pystynyt mukautumaan olosuhteiden voimakkaisiin muutoksiin ja säilyttänyt elinvoimansa. Se kertoo myös pitkäjänteisestä sitoutumisesta oli sitten kysymys omistajista, henkilöstöstä, asiakkaista tai muista sidosryhmistä.

Omistajien pitkäjänteisyys sellaisena kuin asia Lassila & Tikanojalla on mielletty näkyvä tavoitteena toimia siten, että omistajien yhtiöön sijoittamalle pääomalle aikaansaadaan pitkällä aikavälillä mahdollisimman suuri tuotto. Tätä tehtävää on toteuttamassa erittäin hyvin sitoutunut henkilöstö. Lassila & Tikanoja on työpaikkana samaan aikaan haastava ja turvallinen.

Tänään Lassila & Tikanoja on alansa johtavia yrityksiä, jonka toiminta on laajentunut myös Suomen ulkopuolelle. Kansainvälistyminen on positiivinen asia ja ulkomaalaiset omistajat ovat yhtiölle tärkeitä. Historiallisesti suomalaisten omistajien sitoutuminen yhtiöön on ollut merkille pantavan voimakasta. Se ei luonnollisestikaan ole itsestään selvää; kaikkien omistajien luottamus tulee ansaita huolehtimalla siitä, että yhtiö on kannattava ja kilpailukykyinen sijoituskohte. Pyrimme toimimaan siten, että Lassila & Tikanojan liiketoiminta on mahdollisimman läpinäkyvää ja siten omistajien helposti arvioitavissa.

Markkinat kasvavat pitkälle tulevaisuuteen

Lassila & Tikanoja toimii kasvavilla markkinoilla, joiden kasvu on pitkään nopeampaa kuin kansantalouden kasvu keskimäärin. Markkinoiden kasvu johtuu ensi sijassa ympäristönormien kiristymisestä ja tukipalvelujen ulkoistamisen lisääntymisestä. Ilmiö on maailmanlaajuinen, mutta erityisen voimakas se on Lassila & Tikanojan strategisella toiminta-alueella Itämeren rajoittuvissa maissa. Suomessa palvelujen kysyntää kasvattaa myös henkilöstön ikääntyminen julkisella sektorilla, mikä on jo kiihdyttänyt palvelujen ostoa yksityiseltä sektorilta, sekä lopunkin teollisuuden avautuminen käyttämään alan erikoistuneita yrityksiä erilaisissa tukipalveluissa. Lassila & Tikanojan tavoitteena on kasvaa markkinoiden kasvua nopeammin. Uskomme, että se on mahdollista kaikilla toimialoillamme.

Koska markkinat kasvavat ja Lassila & Tikanojan asema on varsin vahva sen kaikilla liiketoiminta-alueilla, meidän ei ole tarkoituksenmukaista diversifioitua muille aloille. Tulemme kuitenkin laajentamaan palvelutarjontaamme. Verkottamalla omien toimialojensa johtavien yritysten kanssa toimintaa pystytään laajentamaan nykyisiä liiketoimintoja sivuaville markkinoille ja tarjoamaan monipuolisempia palvelukokonaisuuksia, mikä puolestaan vahvistaa kilpailuasemaamme. Tämä kehitys tulee jatkumaan myös vuonna 2005. Lähtökohtana verkottumisellekin ovat aina kasvavat markkinat.

Panostuksia kannattavaan kasvuun

Olemme tehneet merkittäviä panostuksia kasvuun ja tulemme niitä jatkamaan. Investoimme jättemateriaaleja jalostaviin tuotantolaitoksiin, olemme tehostaneet tuotekehitystä ja vahvistaneet määrätietoisesti henkilöresurssejamme, jotta toimintamme ulkomailla voi kasvaa suunnitellusti. Olemme vahvistaneet myös myynnin resursseja, mikä näkyy orgaanisen kasvun selvänä voimistumisena vuoden 2004 jälkipuoliskolla. Pääomarakennettamme olemme vahvistaneet osakeannilla. Edellytykset kasvulle ovat siis hyvät. Samaan aikaan tulee muistaa, että nämä panostukset tehdään etupainoisesti kasvuun nähden eli ne tulevat rasittamaan tulosta lyhyellä aikavälillä.

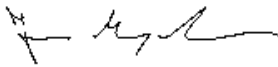
Kasvu kiihtyy lähivuosina – toiminta laajenee myös ulkomailla

Investoinnit Suomeen ja lähialuille sekä uusien toimipisteiden avaaminen ulkomailla kiihdyttävät Lassila & Tikanojan kasvua. Tällä hetkellä yhtiö toimii Suomen lisäksi Latviassa ja Venäjällä. Toimintaa laajennetaan seuraavan kahden vuoden aikana myös muihin Baltian maihin ja Pohjois-Ruotsiin, ja toimintoja Latviassa ja Venäjällä lisätään. Yhtiön tavoitteena on kasvaa pitkällä aikavälillä yli kymmenen prosenttia vuodessa. Lähivuosina liikevaihdon odotetaan kuitenkin kasvavan nopeammin.

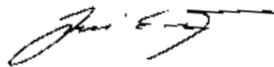
Tulevaisuus pitää ansaita

Vaikka olemme ylpeitä yhtiön sadan vuoden historiasta, ja vaikka pitkä historia luo oletuksen jatkuvuudesta, ”olemasaolon oikeutus” tulee kuitenkin ansaita aina uudelleen joka päivä. Ilman paatosta voimme sanoa, että nykyiset L&T:läiset haluavat olla yhtiön satavuotisen historian arvoisia myös tulevaisuudessa.

Yhtiön johdon nimissä kiitämme kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat tehneet ja tekevät tällä hetkellä työtä Lassila & Tikanojan hyväksi.

JUHANI MAIJALA

JARI SARJO

L&T lyhyesti

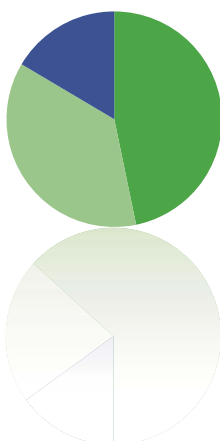
Lassila & Tikanoja on suomalainen pörssiyritys, joka on erikoistunut ympäristöhuoltoon sekä kiinteistöjen ja laitosten ylläpitoon. L&T:n palvelut on jaettu kolmeen toimialaan: Ympäristöpalvelut, Kiinteistöpalvelut ja Teollisuuspalvelut. Lisäksi L&T myy ympäristöhuoltoalan tuotteita. L&T toimii Suomessa sekä kasvavassa määrin myös muissa Itämeren alueen maissa.

Lassila & Tikanoja Oyj:n osake noteerataan Helsingin Pörssin päälistalla toimialana muut palvelut.

	Ympäristöpalvelut	Kiinteistöpalvelut	Teollisuuspalvelut
Toimiala	Ympäristöpalvelut kattaa jätteen ja hyötymateriaalien keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn sekä jalostettujen kierrätysmateriaalien toimittamisen hyötykäyttöön.	Kiinteistöpalvelut tarjoaa kiinteistöjen ylläpitopalveluita, kiinteistöteknisiä palveluita ja toimitilapalveluita.	Teollisuuspalvelut on erikoistunut raskaisiin ja erikoisosaamista vaativiin puhtaanapito- ja saneeraustöihin teollisuudelle ja eri tyyppisille kiinteistöille.
Tuotelinjat	Jätehuolto Kierrätyspalvelut Lisäksi L&T myy ympäristöhuoltoalan tuotteita.	Siivouspalvelut Kiinteistönhoito, joka jakautuu kiinteistöhuoltoon ja kiinteistötekniikkaan	Ongelmajätepalvelut Teollisuuden puhtaanapito Vahinkosaneeraus Jätevesipalvelut
Liikevaihto 2004	157,4 miljoonaa euroa	123,8 miljoonaa euroa	55,5 miljoonaa euroa
Liikevoitto 2004	21,8 miljoonaa euroa	7,5 miljoonaa euroa	5,2 miljoonaa euroa
EVA 2004	10,1 miljoonaa euroa	5,9 miljoonaa euroa	0,8 miljoonaa euroa

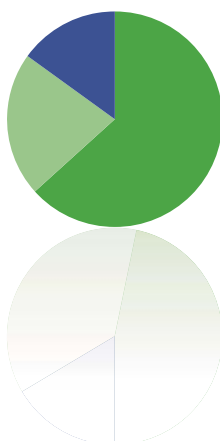
Liikevaihto toimialoittain

Yhteensä 336,7 milj. €

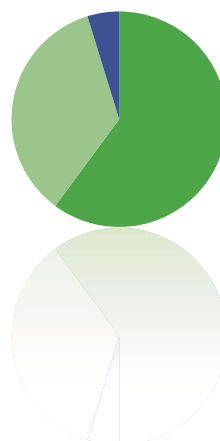
Liikevoitto toimialoittain

Yhteensä 34,6 milj. €

EVA toimialoittain

Yhteensä 16,8 milj. €

● Ympäristöpalvelut
● Kiinteistöpalvelut
● Teollisuuspalvelut

Liikevaihto, milj. €	336,7	306,3	9,9
Liikevoitto ennen liikearvopoistoja, milj. €	43,5	43,4	-0,2
Voitto ennen satunnaisia eriä, milj. €	30,4	31,8	-4,4
Oman pääoman tuotto, %	19,0	24,0	
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	17,5	20,5	
Gearing, %	45,7	80,1	
Omavaraisuusaste, %	48,8	40,6	
Bruttoinvestoinnit, milj. €	49,0	43,8	12,0
Henkilöstö kokopäiväiseksi muutettuna keskimäärin	5 409	4 595	17,7
EVA, milj. €	16,8	19,6	-14,3
Tulos/osake, € (EPS)	0,62	0,63	-1,6
Liiketoiminnan rahavirta/osake, €	1,46	1,40	4,3
Osinko/osake, €	0,25*	1,01**	

* Hallituksen ehdotus

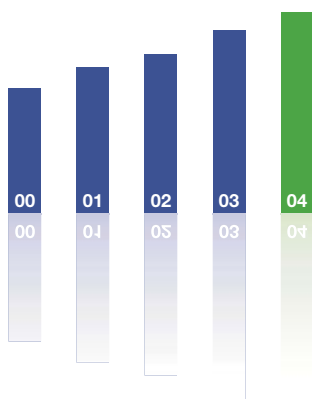
** Sisältää ylimääräisen osingon 0,46 €

Tunnusluvut ovat osakeantioikaistuja ja niiden laskentaperusteet ovat sivuilla 43 ja 44.

Liikevaihto, milj. €

2000-2001 pro forma

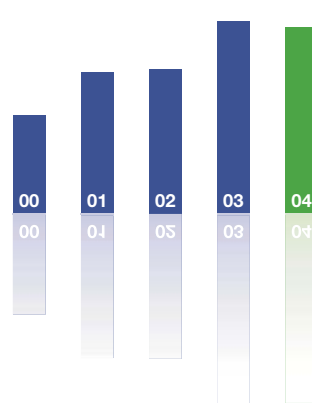
210,8 245,8 267,2 306,3 336,7

Liikevoitto, milj. €

2000-2001 pro forma

18,4 26,3 26,8 35,7 34,6

Lassila & Tikanojan tavoitteena on, että yhtiön osake on yhtiön kasvun ja hyvän kannattavuuden kautta pitkällä aikavälillä hyvä ja kilpailukykyinen sijoitus.

L&T pitäytyy nykyisillä toimialoillaan ja laajentaa toimintaansa hallitusti Suomen lähialueille. Tavoitteena on kasvaa kotimaassa markkinoiden kasvua nopeammin. Pitkän aikavälin liikevaihdon kasvutavoite on yli kymmenen prosenttia vuodessa. Kasvua tavoitellaan pääasiassa orgaanisesti, minkä lisäksi tehdään myös yritysostoja. Ulkomailla kasvutavoite on suhteellisesti korkeampi kuin kotimaassa ja kasvu Suomen ulkopuolella pohjautuu yritysostoihin, uusien yksiköiden perustamiseen ja orgaaniseen kasvuun. Kasvua haetaan erityisesti Baltian maista sekä valituilta alueilta Venäjällä. Seuraavan kahden vuoden aikana L&T investoi merkittävästi sekä kotimaahan että ulkomaille, mikä osaltaan kiihdyttää liikevaihdon kasvua. Lähivuosina liikevaihdon odotetaan kasvavan selvästi yli pitkän aikavälin tavoitteen.

L&T:n menestyksellisyysmittarina pidetään ensi sijassa kannattavuutta. Tärkein kannattavuuden mittari on EVA-tulos (Economic Value Added eli taloudellinen lisäarvo), jota pyritään parantamaan vuosittain. Nykyisen kaltaisilla kasvavilla markkinoilla tästä tavoitteesta voidaan joustaa vain tilapäisesti esimerkiksi korkotason noustessa voimakkaasti, poikkeuksellisten suurten investointien rasittaessa toimintaa käynnistysvaiheessaan tai kansainvälisen toiminnan laajentamisen rasittaessa tulosta tilapäisesti.

Toimialastrategiat

Ympäristöpalveluiden tavoitteena on olla toimialan markkinajohtaja kotimaassa ja merkittävä toimija lähialueiden valituissa ympäristöhuollon liiketoiminnoissa. Ympäristöpalveluiden tavoitteena on toimia logistisen ketjun kaikissa osissa mahdollisimman kattavasti ja pyrkiä saavuttamaan valtakunnallinen markkinajohtajuus yhä useammassa materiaaleissa. Toiminta perustuu pääosin omaan keräykseen, millä pyritään varmistamaan riittävän suuret volyymit omiin tuotantolaitoksiin. Tämän lisäksi L&T:llä on strategisia yhteistyökumppaneita, joiden kanssa toimintaa voidaan laajentaa yhtiön omia liiketoimintoja sivuaville markkinoille.

Kierrätysliiketoimintaan suunnitellaan merkittäviä laitosinvestointeja, joilla pyritään nostamaan kerätyn jättemateriaalin hyödyntämistä ja entisestään vahvistamaan L&T:n asemaa logistisen ketjun loppupäässä. Kattava laitosverkosto tuo yhtiölle kilpailuetua.

Ulkomailla Ympäristöpalvelut pyrkii hyödyntämään osaaamista erityisesti Baltian maissa ja valituilla alueilla Venäjällä, joissa markkinoiden kehitys on huomattavasti Suomea jäljessä. Liiketoiminta pyritään ulottamaan koko logistiseen ketjuun, vaikkakin investointien pääpaino tulee olemaan logistisen ketjun loppupäässä jättemateriaalin jalostuslaitoksissa.

Kiinteistöpalvelut on alallaan toiseksi suurin toimija kotimaassa. Tulevaisuudessa Kiinteistöpalvelut tavoittelee johdettavaa asemaa Baltiassa sekä valituilla alueilla Venäjällä. L&T pyrkii erottumaan kilpailijoista laadukkaalla työllä ja korkeatasoisilla tuotannonohjausjärjestelmillä. Tärkeänä keinona saavuttaa tämä tavoite on palvelujen tuotteistaminen valituille asiakasryhmille. L&T tarjoaa lisäksi toimitilapalveluita, kuten postitus-, vahtimestari- ja ruokapalveluita, joko itse tai yhteistyössä muiden alan yritysten kanssa.

Teollisuuspalvelut: L&T on Suomen monipuolisin teollisuuspalveluiden tarjoaja ja tuotelinjoittain tarkasteltuna suurin tai toiseksi suurin toimija Suomessa. Teollisuuspalveluissa L&T on asiakaslähtöinen kokonaisratkaisujen toimittaja. Painopiste on sellaisten toimintamallien rakentamisessa ja käyttöönotossa, joilla pystytään mitoittamaan kapasiteetti oikein epätasaisessa työvirrassa. Teollisuuspalvelut edustaa L&T:n kaikkia toimialoja perusteollisuuden suuntaan.

L&T:n arvot ovat toimintaa ohjaavia periaatteita

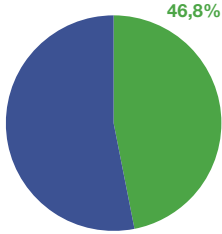
L&T:n tavoitteet on määritelty toimintapolitiikassa: L&T:n tavoitteena on olla kannattava ja kilpailukykyinen yritys, luotettava yhteistyökumppani, haastava ja turvallinen työpaikka ja hyvä yrityskansalainen. Toimintaperiaatteet muodostavat yhteiset pelisäännöt, joiden avulla toimintapolitiikan määrittelemiін tavoitteisiin pyritään L&T:n sisällä. Toimintaperiaatteet toteutuvat L&T:läisten toiminnan kautta. Niiden toteutumista arvioidaan muun muassa kehityskeskusteluissa sekä työtyytyväisyystutkimusten, sisäisten arviointien ja asiakastytyväisyystutkimusten avulla.

Ympäristöpalvelut

Osuus liikevaihdosta

Palvelut

L&T:n Ympäristöpalvelut kattaa jätteen ja hyötymateriaalien keräyksen, kuljetuksen ja jalostamisen uusioraaka-aineiksi sekä jalostettujen uusioraaka-aineiden toimittamisen hyötykäyttöön. Keräyspalvelut kiinteistöille käsittävät noutopalvelun lisäksi keräysvälineiden suunnittelun, mitoituksen, merkinnän, puhdistuksen ja vuokrauksen. Myös kiinteistön sisäiset jätesierrot, henkilökunnan koulutus ja raportointi voidaan sisällyttää palveluun. Eriliskerättäviä materiaaleja ovat paperi, pahvi, kartonki, metalli, muovi, lasi, biojäte, kierrätyspolttoaine (REF), puu, sähkö- ja elektroniikkaromu (SER), tietosuojamateriaali ja renkaat.

Kerätyt jättemateriaalit L&T vie jalostettaviksi omiin tai yhteistyökumppaniensa laitoksiin. L&T pyrkii jatkuvasti pienentämään jätteiden kaatopaikalle päätyvää osuutta kasvattamalla jalostuskapasiteettiaan. Jalostetut uusioraaka-aineet myydään lopullisille hyödyntäjille yleensä pitkäaikaisilla sopimuksilla.

L&T hoitaa muun muassa renkaiden, keräyspaperin, pakkausten ja muovin tuottajavastuuseen perustuvia kierrätyspalveluja. Laajin palvelukokonaisuus on käytöstä poistetuilla renkailla, joiden koko materiaaliketju keräyksestä prosessointiin ja hyötykäyttöön on L&T:n hoidossa koko Suomessa.

Bajamaja-palvelu tarjoaa tapahtumien järjestäjille kattavan ja yksilöllisesti suunnitellun tapahtumien palvelukokonaisuuden WC-palveluista siivoukseen.

L&T:n ja Tieliikelaitoksen puoleksi omistama yhteisyritys Salvor Oy on keskittynyt teollisuuden sivutuotteiden käsittelypalveluihin, pilaantuneiden maiden käsittelypalveluihin sekä kaatopaikkojen eristerakentamiseen.

Ympäristötuotteet

Ympäristötuotteet harjoittaa ympäristönhuoltoalan tuotteiden tukkukauppaa ja vientiä sekä toimii näiden tuotteiden osto-organisaationa palvelutoimialoille. Ympäristötuotteet vastaa myös ympäristönhuollon keräysvälineiden tuotekehityksestä.

L&T on laajentamassa toimintaansa Baltian maiden kasvaville jätehuolto- ja kierrätyspalvelumarkkinoille. L&T Hoetika on Latvian markkinajohtaja jätteiden keräyksessä, kuljetuksessa ja hyötykäytössä.

Lainsäädäntö ja ympäristöasenteet kasvattavat markkinoita Suomessa ja lähialueilla

L&T:llä on Suomen laajin ympäristönhuollon toimipisteverkosto, joka hoitaa sekä paikallisten että valtakunnallisten asiakkaiden jätehuolto- ja kierrätyspalveluita koko maassa. L&T Hoetika on Latvian suurin ympäristöpalveluita tuottava yritys.

L&T on kattavasti mukana jätteiden keräyksessä, kierrätyksessä, jalostusprosessissa syntyvien raaka-aineiden myynnissä ja hyödynnettäväksi kelpaamattomien jätteiden loppusijoituksessa sekä maantieteellisesti että materiaaliakohtaisesti. Hallitsemalla koko logistista ketjua L&T pystyy mitoittamaan resurssinsa oikein ketjun jokaisella osa-alueella ja tehostamaan tätä kautta toimintaansa. Kattava tuotantolaitosverkosto mahdollistaa mittakaavaetujen hyödyntämisen toiminnassa ja luo merkittävää kilpailuetua.

Valtakunnallisen jätesuunnitelman mukaan jätteiden hyödyntämistä osaa olisi pitänyt nousta nykyisestä noin 50 prosentista 70 prosenttiin vuoteen 2005 mennessä. Tavoitetta ei saavutettu, mutta tavoitteen pitäminen edelleen 70 prosentissa sekä jo tiedossa olevat pakkausjätteeseen, biohajoavaan jätteeseen ja sähkö- ja elektroniikkaromuun kohdistuvat kasvavat käsittely- ja hyödyntämisvaatimukset merkitsevät markkinoiden kasvua vielä pitkään.

Vuonna 2004 L&T kasvatti jalostuskapasiteettiaan sekä alueellisesti että materiaaliakohtaisesti investoimalla sellaisiin ratkaisuihin, joiden kehitysnäkymät ovat selkeät. L&T:llä on jätemateriaalien monipuoliseen jalostamiseen ja käsittelyyn tähtääviä hankkeita muun muassa Keravalla, Virroilla, Turussa, Kiteellä ja Lahdessa.

Latviassa, Virossa ja Liettuassa EU-jäsenyys merkitsee periaatteessa samanlaista jätehuollon ja jätteen hyödyntämisen säännöstöä ja tavoitteenasettelua kuin Suomessa. Toistaiseksi vielä varsin kehittymättömät markkinat merkitsevät kasvumahdollisuutta pitkälle tulevaisuuteen. Näillä alueilla L&T selvittää erilaisia liiketoimintamahdollisuuksia. Myös Venäjällä on käynnistetty liiketoiminta vuoden 2005 alussa.

Ympäristöpalveluiden tulevaisuuden kasvusta suurin osa tulee jätteen käsittelyyn, hyödyntämiseen ja loppusijoitukseen liittyvistä toiminnoista.

Asiakasyhmittäin tarkasteltuna merkittävin kasvupotentiaali on kaupassa ja teollisuudessa. Myös kotitalousjätteen markkinat kasvavat, mutta niillä liiketoimintamahdollisuudet ovat toistaiseksi selvästi rajoitetummat kuntien kilpailua rajoittavien toimenpiteiden vuoksi.

Ympäristöpalveluiden markkinaosuus on Suomessa noin 18 prosenttia. Markkinakäsitetä on laajennettu uusien liiketoimintojen myötä, mikä vaikuttaa markkinaosuuden suuruuteen. L&T on Suomessa johtava toimija alallaan poikkeuksena tietyt kierrätysmateriaalit (metalli ja paperi). Ympäristötuotteet on alansa vahva markkinajohtaja Suomessa ja se on onnistunut hyvin myös vientitoiminnassa.

Vuosi 2004

Ympäristöpalveluiden liikevaihto oli 157,4 miljoonaa euroa (137,2 milj. €), ja se kasvoi 14,7 prosenttia. Liikevoitto oli 21,8 miljoonaa euroa (20,8 milj. €), kasvu oli 5,1 prosenttia.

Ympäristöpalveluiden kannattavuus säilyi vakaana. Lisäntyneet panostukset myyntiin ja laitostoimintaan kasvattivat kierrätyspalveluiden liikevaihtoa ja tulosta. Omien laitosten käsittelemäärät kasvoivat muun muassa teollisuuden kuitujen ja kierrätysmuovien sekä kaupan ja teollisuuden kierrätysmateriaalien osalta. Rengaskierrätystoiminta saavutti tuotantoennätyksen.

Latvian yksikkö L&T Hoetika saavutti tavoitteensa. Yksikkö investoi uuteen keräys- ja kuljetuskalustoon sekä otti käyttöön L&T-brandin. Sopimuskanta kehittyi myönteisesti.

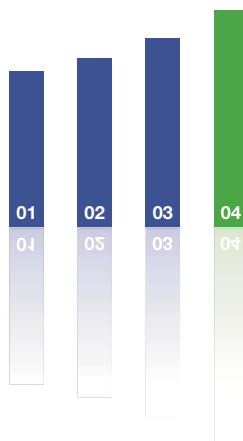
Ympäristötuotteiden liikevaihto oli samalla tasolla kuin vuonna 2003. Tuotelinja jäi tavoitteistaan, vaikka kehitys oli myönteistä viimeisellä vuosineljänneksellä.

Heinäkuussa toimintansa aloittaneen yhteisyritys Salvorin liiketoimintanäkymät sekä kotimaassa että ulkomailta ovat hyvät, ja sen liiketoimintaa on tarkoitus laajentaa Baltiaan ja Venäjälle.

Liikevaihto, milj. €

2001 pro forma

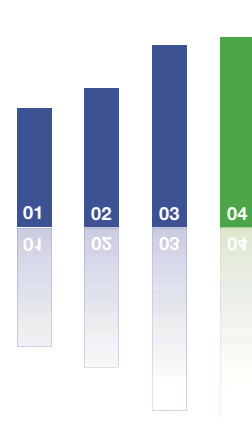
113,1 122,3 137,2 157,4

Liikevoitto, milj. €

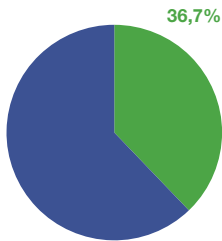
2001 pro forma

13,5 15,9 20,8 21,8

Kiinteistöpalvelut

Osuus liikevaihdosta

Palvelut

Siivouspalvelut tarjoaa erityyppisille asiakasryhmille yksilöllisiä kokonaisratkaisuja, joihin voi sisältyä L&T:n tuottaman siivouksen lisäksi asiakkaan toiveiden mukaisia muita toimitilapalveluita, esimerkiksi aula-, postitus-, vahtimestari- ja ruokapalveluita. Nämä laajat palvelukokonaisuudet toteutetaan joko omana toimintana tai verkottumalla parhaiden asiantuntijayritysten kanssa.

Kiinteistöhuolto käsittää kiinteistöjen yleisvalvonnan, talotekniikan käytön ja ylläpidon, ulkoalueiden hoidon, yleisten tilojen siivouksen, huoneisto- ja käyttäjäpalvelut sekä monipuoliset kertaluonteiset erikoispalvelut. Kiinteistötekniikka tuottaa LVISKA-palveluita sekä teknistä manageerausta. Internet-pohjainen tuotannonohjausjärjestelmä Kiinteistönetti®, muodostaa kanavan reaaliaikaiselle yhteydenpidolle ja mahdollistaa laajan asiakasraportoinnin.

L&T on kehittänyt konseptoituja palvelutuotteita suurille kauppaliikkeille ja -keskuksille, korkeaa hygieniatasoa vaativalle elintarviketeollisuudelle ja huoltoasemaketjuille. Toimistoille suunniteltu Reilu-siivous® -konsepti sisältää myös työtiloissa tapahtuvan jätteiden kierrätyksen. Palvelutuotteet syntyvät tuotekehityksen ja asiakaskumppanuuden tuloksena.

Markkinat kasvavat ulkoistamisen lisääntyessä

L&T:n kilpailuedut ovat asiakaslähtöisyys, hyvä laatu, kustannustehokkuus ja monipuolinen palveluvalikoima. Kiinteistöpalveluiden tavoitteena on olla valituissa asiakassegmenteissä laitosten ja kiinteistöjen hoidon ja ylläpidon laatujohtaja.

L&T:n kokonaisratkaisuihin kiinteistöille lisättiin vuonna 2004 toimitila- ja käyttäjäpalvelut, jotka käsittävät mm. aula-, postitus-, vahtimestari- ja cateringpalveluja.

Suomen talvi tuo kiinteistöhuollolle lisätehtäviä, joiden määrä vaihtelee suuresti vuosittain.

Verkottamalla L&T pystyy laajentamaan toimintaansa sen nykyisiä liiketoimintoja sivuaville markkinoille ja siten tarjoamaan asiakkailleen monipuolisempia palvelukokonaisuuksia.

Siivouspalveluissa suurimmat asiakasryhmät ovat toimisto- ja liikekiinteistöt sekä teollisuus. Kiinteistönhoidon suurimpia asiakkaita ovat institutionaaliset kiinteistönomistajat sekä kiinteistöjen isännöitsijät ja hallinnoijat.

Suomessa kiinteistönhoidon kaupallisten markkinoiden osuus kokonaismarkkinoista on noin 20 prosenttia ja siivouspalveluiden noin kolmannes. Kummatkin markkinat ovat keskittyneet viime vuosina nopeasti ja yli puolet kaupallisten markkinoiden liikevaihdosta on kolmen suurimman toimijan hallussa. Toimiala ei ole erityisen suhdanneherkkä, vaikkakin matalasuhdanteessa jotkut asiakkaat rajoittavat palveluiden ostoa pienentääkseen kiinteistönhoidon ja ylläpidon kustannuksia.

Kaupallisten markkinoiden arvioidaan kasvavan useamman vuoden ajan kansantalouden kasvua nopeammin, koska teollisuus ja myös osa julkista sektoria on luopumassa omista kiinteistöjen hoidon ja ylläpidon organisaatioistaan. Esimerkiksi kuntasektorilla kiinteistönhoidon ulkoistamisaste on selvästi alle 20 prosenttia, mutta henkilöstön ikääntymisen uskotaan kiihdyttävän ulkoistamiskehitystä tämän vuosikymmenen loppua kohti tultaessa.

Moskovassa L&T neuvottelee siivousalan yrityksen liiketoiminnan ostamisesta. Toimintaa Moskovassa on tarkoitus laajentaa nopeasti L&T:n omalla brandilla.

Kiinteistöpalveluiden markkinaosuus Suomessa on noin 12 prosenttia. L&T on Suomen toiseksi suurin toimija sekä siivouspalveluissa että kiinteistönhoidossa.

Vuosi 2004

Kiinteistöpalveluiden liikevaihto oli 123,8 miljoonaa euroa (113,8 milj. €). Liikevaihto kasvoi 8,8 %. Liikevoitto oli 7,5 miljoonaa euroa (8,5 milj. €).

Liikevoitto laski ensimmäisellä ja toisella vuosineljänneksellä, jolloin tulosta rasittivat runsasluminen talvi ja muun muassa sopimusten uusiutuminen aikaisempaa pienemmällä volyyminä. Tuotannon ja myynnin tehostamistoimenpiteet tuottivat tulosta toisella vuosipuoliskolla erityisesti siivouspalveluissa, jossa myös asiakaspysyvyys parani.

Lassila & Tikanojan asema kiinteistöpalvelumarkkinoilla vahvistui, kun yksi alan suurimmista kilpailijoista poistui markkinoilta yritysston kautta. Markkinatilantilanteen muuttuminen näkyi loppuvuonna myös kummankin tuotelinjan hyvin onnistuneessa uusmyynnissä; erityisesti viimeisellä vuosineljänneksellä myynti kääntyi selvään nousuun, jonka uskotaan jatkuvan vuonna 2005. Elintarvikehygieniapalvelut-konseptin avulla saatiin merkittäviä uusia elintarviketeollisuusasiakkaita. Myös huoltoasemaketjuille kehitetty palvelutuote on otettu hyvin vastaan.

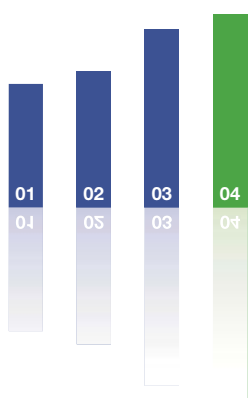
Kesäkuussa käynnistyi L&T:n ensimmäinen ulkomainen siivouskohde Latviassa HK Ruokatalon makkaratehtaassa. Kansainvälisiin toimintoihin luotiin organisaatio, joka vastaa Kiinteistöpalvelujen laajentumisesta Itämeren alueelle.

L&T ja Fazer-konserniin kuuluva Amica Ravintolat Oy perustivat yhdessä uuden yrityksen Blue Service Partners Oy:n. Yhtiön tehtävänä on tuottaa laadukkaita ja tehokkaita ruokailu-, kiinteistö- ja toimitilapalvelujen kokonaisratkaisuja julkiselle sektorille, erityisesti kunnille, jotka haluavat ostaa nämä palvelut yhdeltä sopimuskumppanilta. Kilpailuvirasto hyväksyi yhtiön perustamisen joulukuussa ja sen toiminta on käynnistynyt alkuvuoden 2005 aikana.

Liikevaihto, milj. €

2001 pro forma

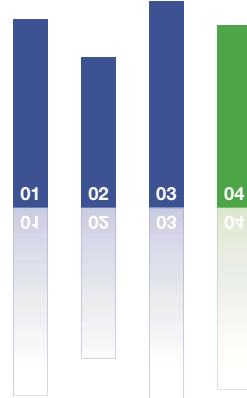
79,8 87,8 113,8 123,8

Liikevoitto, milj. €

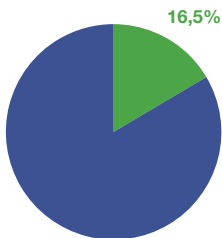
2001 pro forma

7,7 6,2 8,5 7,5

Teollisuuspalvelut

Osuus liikevaihdosta

Palvelut

L&T:n Teollisuuspalvelut on erikoistunut raskaisiin ja erikoisosaamista vaativiin puhtaanapito- ja saneeraustöihin teollisuudelle sekä eri tyyppisille kiinteistöille.

Ongelmajättepalvelut tarjoaa asiakkailleen räätälöityjä keräys-, lajittelu- ja käsittelypalveluita. Jätteistä L&T valmistaa omissa laitoksissaan uusioraaka-aineita ja kierrätyspoltoaineita teollisuudelle ja energialaitoksille.

Teollisuuden puhtaanapito on erikoistunut teollisuuden prosessien (putkistot, kattilat, lämmönvaihtimet) puhdistuksiin. Puhdistuksiin käytetään korkeapainevesilaitteita, imu- ja yhdistelmäkalustoa sekä suurtehoimureita. Tärkeimpiä asiakkaita ovat metsäteollisuus, metalliteollisuus, kemianteollisuus, voimalaitokset sekä öljynjalostamot.

Vahinkosaneeraus minimoi omaisuusvahinkoja erilaisissa vahinkotilanteissa kuten tulipaloissa, onnettomuuksissa ja havereissa sekä vesivahingoissa ja kosteusvaurioissa.

Jätevesipalvelut (aikaisemmin viemärihuolto) tarjoaa viemäriverkoston ylläpitoon liittyviä palveluita kiinteistöille ja teollisuudelle. L&T huoltaa putkistoja, kaivoja, erottimia sekä kunnallistekniikan ja haja-asutusalueen jätevesijärjestelmiä.

Sisäisten kuvausten avulla selvitetään putkistojen kunto ja paikannetaan mahdolliset vauriokohtat.

Tuusulan uudessa tuotantolaitoksessa L&T jalostaa kiinteää öljypitoista ongelmajätettä uusioraaka-aineiksi ja polttoaineeksi.

Markkinat kasvavat ja keskittyvät

L&T on Suomen monipuolisin teollisuuspalveluiden tarjoaja ja markkinajohtaja pääosassa palveluitaan, joskin kasvumahdollisuuksia on vielä runsaasti. Suomessa ympäristövaatimusten kiristyminen lisää palveluiden kysyntää ongelmajätteenpalveluissa. Suurin kasvupotentiaali on kuitenkin Venäjällä ja Baltiassa, missä ongelmajätteenhuolto on vasta kehittymässä.

Ongelmajätteenpalveluissa L&T pyrkii löytämään koko Itämeren alueen kattavia kierrätys- ja hyötykäyttöratkaisuja laajentamalla palveluverkostoaan lähialueille ja verkottamalla jätteen hyödyntäjien ja jatkojalostajien kanssa. Omien jalostuslaitosten ja yhteistyökumppaneiden ansiosta yli 50 prosenttia L&T:n keräämistä ongelmajätteistä pystytään hyödyntämään. Tavoitteena on kasvattaa hyödynnettävän ongelmajätteen osuus yli 70 prosenttiin. L&T:n omissa jalostuslaitoksissa prosessoiduista jätteistä yli 90 prosenttia toimitetaan hyödynnettäväksi.

Teollisuuden puhtaanapidossa asiakkaiden ostokulttuurin muutos vaikuttaa markkinoihin selvimmin. Asiakkuuksien koon kasvaessa markkinat keskittyvät, mikä edellyttää L&T:itä keskittymää tuotannon johtoa ja ohjausta. Toisaalta asiakkaiden vaatimusten kasvaessa hinta ei ole enää ainoa kilpailutekijä. Kilpailuetua rakennetaan jatkossa kehittämällä asiakkaan tuki-toimintoja niin, että kokonaiskustannukset saadaan hallintaan ja niitä voidaan johtaa paremmin. Palvelun toimittajan roolin muuttuessa asiakkuuksien hoito ja asiakaspinnassa tapahtuva kehitystyö vaativat lisäresurssointia.

Vahinkosaneerauksessa tietoisuus kosteuden, homeen ja sisäilman epäpuhtauksien aiheuttamista terveysriskeistä lisää kuivauspalveluiden kysyntää jatkuvasti. Erikoisosaamisen merkitys on selvästi korostumassa, mikä on vahvistanut L&T:n markkina-asemaa. Palovahingoissa L&T:llä on ylivoimaiset resurssit sekä kyky hallita vahinkotilanteessa laajoja palvelukokonaisuuksia omaisuus- ja ympäristövahinkojen minimoimiseksi.

Jätevesipalveluissa markkinat ovat muutosvaiheessa. Valtaosa Suomen vesi- ja viemäriverkostosta on sen ikäistä, että se vaatii perusteellista saneerausta. Ennakoivan huollon merkitys niin kunnissa kuin teollisuudessa kasvaa koko ajan. Lähivuosina viemäriverkoston ylläpito, jätevesien käsittely ja lietehuolto on siirtymässä yksityissektorin vastuulle. L&T panostaa osaamiseensa verkoston ylläpitäjänä.

Vuosi 2004

Teollisuuspalveluiden liikevaihto oli 55,5 miljoonaa euroa (55,2 milj. €). Liikevoitto oli 5,2 miljoonaa euroa (6,4 milj. €).

Teollisuuspalveluiden markkinatilanne oli koko vuoden epävakaa. Alkuvuoden heikko kysyntä rasitti tulosta ja kiristi hintakilpailua kaikilla tuotelinjoilla. Kysyntä oli koko vuoden varsin epätasaista ja vaikeasti ennustettavaa. Tämä vaikeutti tuotannon suunnittelua ja rasitti tulosta erityisesti teollisuuden puhtaanapidossa ja jätevesipalveluissa.

Ongelmajätteenpalvelut ja vahinkosaneeraus kasvattivat liikevaihtoaan. Teollisuuden puhtaanapidon liikevaihto oli samalla tasolla kuin vertailuvuonna, jätevesipalveluiden liikevaihto laski. Vaikka markkinatilanteen kehityksen ennustaminen on edelleen vaikeaa, ovat markkinanäkymät paremmat kuin vastaavana aikana viime vuonna.

Ongelmajätteenpalveluissa onnistuttiin omien tuotantolaitosten ansiosta ohjaamaan entistä enemmän jätteitä hävityksen sijasta hyötykäyttöön ja sen kilpailukyky parani merkittävästi. Ongelmajätteenpalveluissa otettiin käyttöön Tuusulan tuotantolaitos, joka jalostaa kiinteää öljypitoista ongelmajätettä uusioraaka-aineiksi ja polttoaineeksi.

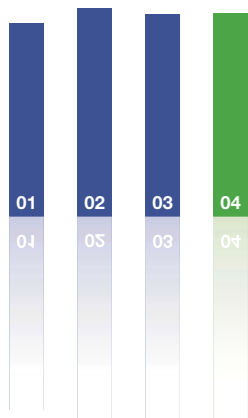
Vahinkosaneerauksen tervehdyttämistoimenpiteet vaikuttivat suunnitellusti. Sen markkinaosuus vahvistui ja kannattavuus parani merkittävästi.

Teollisuuden puhtaanapidossa markkinat ovat voimakkaasti keskittymässä asiakkaiden keskittäessä ostojaan. Alueellista asemaa ja palvelukykyä vahvistettiin kahdella yritysostolla, joista toinen toteutettiin vuoden 2005 puolella. Alalta on myös poistunut ylikapasiteettia.

Liikevaihto, milj. €

2001 pro forma

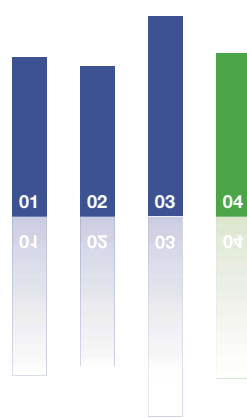
52,9 57,0 55,2 55,5

Liikevoitto, milj. €

2001 pro forma

5,1 4,8 6,4 5,2

Valtakunnallisesti tunnettu, asiakaslähtöisesti palveleva

Laadukas toiminta luo mainetta

Hyvä maine on yksi yrityksen toiminnan tärkeimmistä kulmakivistä. L&T painottaa toiminnassaan erityisesti yhteiskuntavastuuta ja pyrkii olemaan esimerkkinä ympäristöasioissa. L&T ei tyydy vain noudattamaan lainsäädännön vaatimuksia, vaan tavoitteena on edelläkävijyys ympäristön huoltajana.

Loppuvuodesta teetettiin yrityskuvatutkimus, jonka tuloksia verrattiin vuonna 2003 tehtyyn tutkimukseen. L&T:n tunnettuus oli parantunut entisestään. Yritysten keskuudessa L&T:n tunnettuus nousi täyteen sataan prosenttiin ja kotitalouksista L&T:n tunnisti 88 prosenttia. Yrityspäättäjien keskuudessa tunnettuus parani lähes 20 prosenttiyksikköä 61 prosenttiin. Mielikuvatavoitteiden osalta tutkimuksen tulokset olivat hyvät. L&T koetaan nyt entistäkin laadukkaampana: peräti puolet yritysvastaajista nosti laadun ykköseksi L&T:n kilpailueduista.

Yhtä puuta asiakkaan kanssa

L&T haluaa vastata niin kotimaisten kuin kansainvälisten asiakkaidensa odotuksiin entistä paremmin. Jotta asiakkaamme voivat keskittyä omaan ydinosaamiseensa, tuotamme kokonaisratkaisuna laadukkaita ja kustannustehokkaita ympäristönhuolto-, kiinteistö- ja toimitilapalveluja.

Myynti ja asiakashallinta organisoitiin uudelleen loppuvuodesta vastaamaan paremmin asiakkaiden asettamia odotuksia ja L&T:n kasvutavoitteita. Myös kansainvälistyminen tuo myynnille uusia haasteita ja vaatimuksia. Palveluiden myynti ja asiakashallinta jaettiin kolmeen ryhmään: yritysmyyntiin, telemyyntiin sekä uuteen kokonaisratkaisut-ryhmään. Kokonaisratkaisut-ryhmän tehtävät koostuvat asiakashankinnasta ja asiakashallinnasta. Kokonaisratkaisujen lähtökohdista on aina asiakkaan tai tietyn asiakassegmentin tarpeet. Näkökulmana kokonaisratkaisulla on koko L&T, ei yksittäinen palvelu tai tuote. Kokonaisratkaisujen avainasiakaspäälliköt vastaavat nimettyjen asiakassuhteiden hoidosta. Lisäksi kokonaisratkaisut vastaavat erikseen nimettävien palvelukonseptien kaupallisesta hoidosta ja kansainvälisestä myynnistä.

Tuotekehitys

L&T:n kehittämä palvelutuote miehittämättömien polttoaineiden jakeluasemien hoitoon kattaa polttoainetoimituksia lukuun ottamatta koko aseman hoidon.

L&T:n tuotekehitys kohdistuu yhtiön strategian mukaisten palveluiden kehittämiseen ja tukee osaltaan liiketoimintatavoitteiden saavuttamista. Asiakkaiden tarpeet ja palveluiden käytännön toteutus yhdistetään palveluiden konseptoinnin avulla palvelutuotteiksi. Konseptoinnin tavoitteena on parantaa L&T:n kilpailukykyä tekemällä L&T:n palveluista kiinnostavampia ja lisäämällä palveluiden toteutuksen kustannustehokkuutta.

L&T:n konseptointimalli on alun perin kehitetty yhdessä asiakkaiden ja eri asiantuntijoiden kanssa ja sitä kehitetään jatkuvasti. Tavoitteena on tuoda markkinoille kahdesta neljään uutta palvelutuotetta vuosittain.

Tällä hetkellä konseptoitujen palvelutuotteiden osuus liikevaihdesta on selvästi alle 20 prosenttia. Tavoitteena on nostaa pitkällä aikavälillä niiden osuus yli 60 prosenttiin liikevaihdesta.

Suurille ja keskiuurille elintarvikkeita valmistaville tuotantolaitoksille kohdistettu palvelutuote Elintarvikehygieniapalvelut

tuotiin markkinoille vuoden 2003 lopussa. Sen ansiosta L&T:n markkina-asema elintarviketeollisuudessa vahvistui selvästi vuoden 2004 aikana. Palvelukokonaisuudessa korostetaan tuotantotilojen ja -laitteiden pesuista huolehtivan henkilöstön ammattitaitoa ja asiakkaan kanssa tehtävän käytännön yhteistyön merkitystä.

L&T:n palvelumallia miehittämättömien polttoaineiden jakeluasemien hoitoon alettiin testata käytännössä vuonna 2003 kahden yhteistyökumppanin kanssa. Palvelumallia on testattu edelleen vuoden 2004 aikana yhteistyössä keskeisten polttoainejakelijoiden kanssa. L&T:n asema miehittämättömien jakeluasemien hoitajana vahvistui merkittävästi jo testausvaiheen aikana. Vuoden 2005 alussa uusi palvelutuote otettiin käyttöön laajasti.

Järjestelmällistä toimintatapojen parantamista

L&T:llä toimintatapoja parannetaan tunnistamalla ja kehittämällä parhaita käytäntöjä. Toimintapolitiikka, toimintaperiaatteet ja toimintajärjestelmä luovat perustan kehitystyölle. Toimintajärjestelmässä on otettu huomioon myös laatu-, ympäristö- ja työturvallisuuskohdat. Järjestelmällisellä toimintatapojen parantamisella varmistetaan, että L&T:n asiakkaat saavat korkealaatuisia palveluita, jotka on tuotettu mahdollisimman tehokkaasti.

Parhaita käytäntöjä kartoitetaan esimerkiksi sisäisten toimintajärjestelmä-arviointien yhteydessä. Vuoden 2004 arvioinneissa kiinnitettiin erityistä huomiota työkyvyn ylläpitoon liittyviin menettelytapoihin ja tuotelinjojen välisen yhteistyön kehittämiseen.

Sisäisiä ympäristö-, terveys- ja työturvallisuusarvioiteja (YTT) tai ympäristöriskikartoituksia tehtiin niissä toimipisteissä, joilla on ympäristölupa.

Uusia sertifiointeja

Koko maan kattavalle rengaskierrätyspalvelulle myönnettiin keväällä laatu-, ympäristö- ja työturvallisuussertifikaatit (ISO 9001:2000, ISO 14 001 sekä OHSAS 18001). Latviassa L&T Hoetikalle myönnettiin ISO 14 001 ympäristösertifikaatti.

Tähän mennessä on laatu-, ympäristö- ja työturvallisuussertifikaatit myönnetty lisäksi Keravan sähkö- ja elektroniikkaromun käsittelylaitokselle (SER), Keravan kaatopaikalle, Helsingin tietosuojapalvelulaitoksen keräys-, kuljetus- ja esikäsittelypalveluille sekä laatujärjestelmän ISO 9001:2000:n mukainen sertifikaatti Etelä-Suomen vahinkosaneeraukselle.

L&T:n toimipaikoilla on useita kymmeniä ympäristölupia, jotka koskevat muun muassa jätteiden käsittelyä ja vaarallisten aineiden ja ongelmajätteiden kuljetusta. Lupien saanti ja ylläpito edellyttää viranomaisten valvonnan lisäksi tarkkaa sisäistä arviointijärjestelmää. Riskialteimmat kohteet on suojattu vakuutuksella, johon liittyy myös vakuutusyhtiön suorittamaa ympäristövastuiden kartoitusta ja valvontaa.

Vuoden aikana haettiin laitoksille 17 ympäristölupaa ja käynnissä oli useita kierrätyslaitoshankkeita koskevia ympäristövaikutusten arviointiprosesseja (YVA), kuten Virtain ja Keravan kierrätyspuistohankkeet.

Työturvallisuuden edistäminen on aktiivista yhteistyötä

L&T:n tavoitteena on tunnistaa ennalta erilaisiin työtehtäviin liittyvät riskit ja vaaratekijät sekä vähentää ja poistaa niitä aktiivisesti. Työturvallisuuden parantamisessa toimitaan yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Vuonna 2004 henkilökunnan turvallisuuskoulutusta ja riskitietoisuutta lisättiin jatkamalla ja laajentamalla valtakunnallista työturvallisuuskorttikoulutusta. Koulutuksen sai yli 900 työntekijää. Korttikoulutus on tarkoitettu työturvallisuuden kehittämiseksi teollisuuden yhteisillä työpaikoilla eli juuri siinä toimintaympäristössä, missä L&T palveluitaan tuottaa. Lisäksi kaksi Teollisuuspalveluiden tuotelinjaa liittyi työturvallisuuskeskuksen ylläpitämään valtakunnalliseen 0-tapaturma-foorumiin, jonka ydinajatus on, että yhtään tapaturmaa ei saa aiheutua.

Kierrätyslaitoksilla ja ongelmajätehuollon yksiköissä tehtiin työturvallisuusriskikartoitukset, joiden pohjalta laadittiin toimenpideohjelmat. Turvallisuussuunnitelmat päivitettiin pelastussuunnitelmiksi.

Yhtiön sisäistä tapaturmien ilmoitusmenettelyä kehitettiin. Erityistä huomiota kiinnitettiin tapaturmien tutkinnan yhteydessä ilmitulleiden epäkohtien korjaamiseen ja tapauksista oppimiseen. Asianmukaisten suojavälineiden käyttöä eri tehtävissä lisättiin ja suojavälineiden laadun varmistamiseksi niiden hankinta keskitettiin yhdelle toimittajalle.

L&T:n nykyaikaisissa laitoksissa jättemateriaalit käyvät läpi monta lajitteluvaihetta. Hyödyntämiskelpoisista materiaaleista jalostetaan uusioraaka-aineita ja kierrätyspolttoainetta.

Henkilöstö

L&T:n liiketoiminta perustuu ennen kaikkea osaavaan henkilöstöön. Henkilöstömäärä oli vuoden 2004 aikana kokopäiväiseksi muutettuna keskimäärin 5 409 (2003: 4 595). Vuoden lopussa L&T:n palveluksessa oli kokopäiväisiä ja osa-aikaisia yhteensä 6 456 henkilöä (5 987). Heistä työskenteli ulkomailla 510 henkilöä.

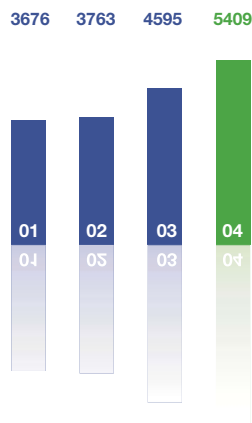
Kipinällä työhyvinvointia

Vuonna 2004 käynnistettiin Kipinä-ohjelma, jolla tuetaan ja edistetään L&T:n henkilöstön työhyvinvointia. Kipinän puitteissa toteutettiin muun muassa laaja esimiesvalmennus sekä otettiin käyttöön erilaisia työkaluja työhyvinvoinnin arvioimiseen. Vuoden 2003 lopulla tehtiin kolmannen kerran koko henkilöstölle työhyvinvointitutkimus nimellä "Kuis hurisee?", jonka tulokset valmistuivat keväällä. Ne osoittivat muutamaa osa-aluetta lukuun ottamatta positiivista kehitystä. Yhtiötason tuloksissa erityisesti ryhmätyö, työpaikan ilmapiiri sekä työn itsenäisyys koettiin hyväksi.

Tiimimäinen toimintapa Kiinteistöpalveluihin

Kiinteistöpalveluissa käynnistettiin merkittävänä henkilöstön kehityshankkeena tiimimäisen toiminnan valmennusohjelma. Tavoitteena on kannustaa koko henkilöstöä osallistumaan työn suunnitteluun, seurantaan ja kehittämiseen sekä lisätä asiakastytyväisyyttä ja työn tuottavuutta. Muutosvalmennukseen osallistui yhteensä yli 250 henkilöä kaikilta organisaatiotasoilta. Tiimimäinen työskentelytapa otetaan Kiinteistöpalveluissa laajasti käyttöön seuraavan kahden vuoden aikana.

Henkilöstö kokopäiväiseksi muutettuna keskimäärin

Osaamisen kehittäminen L&T:llä

L&T tukee henkilökunnan liikuntaa ja virkistystä henkilökuntakerhojen kautta. Kerhot järjestävät yhteisiä liikuntavuoroja ja tapahtumia.

Hallituksen toimintakertomus

Liikevaihto ja tulos

Koko vuoden liikevaihto oli 336,7 miljoonaa euroa (306,3 milj. €). Se kasvoi 9,9 %, josta 3 prosenttiyksikköä oli organisaatiosta. Voitto ennen veroja oli 30,4 miljoonaa euroa (31,8 milj. €). Osakekohtainen tulos oli 0,62 euroa (0,63 €). Vuoden viimeisen neljänneksen liikevaihto kasvoi 13,1 % 89,4 miljoonaan euroon (79,1 milj. €). Liikevoitto oli 8,3 miljoonaa euroa (9,1 milj. €) ja liikevoittoprosentti 9,3 (11,5 %).

Liikevaihdon kasvu kiihtyi vuoden jälkipuoliskolla, mikä johtui muun muassa myyntiresurssien vahvistamisesta ja merkittävän kilpailijan poistumisesta markkinoilta. Laitoksien käyttöaste parani. Vertailuvuoden 2003 tulosta paransivat erityisesti viimeisellä vuosineljänneksellä alhaiset eläkekustannukset.

Ympäristöpalveluiden liikevaihto oli 157,4 miljoonaa euroa (137,2 milj. €), ja se kasvoi 14,7 %. Liikevoitto oli 21,8 miljoonaa euroa (20,8 milj. €), kasvua oli 5,1 %.

Jätehuollon kannattavuus säilyi vakaana. Lisääntyneet panostukset myyntiin ja laitostoimintaan kasvattivat kierrätyspalveluiden liikevaihtoa ja tulosta. Omien laitosten käsittelymäärät kasvoivat muun muassa teollisuuden kuitujen ja kierrätysmuovien sekä kaupan ja teollisuuden kierrätysmateriaalien osalta. Oulun uusi kierrätyslaitos otettiin käyttöön loppukesästä. Panostuksia kierrätysliiketoimintaan jatketaan, ja uusia kierrätyspuistohankkeita varten käynnistettiin useita ympäristövaikutusten arviointimenettelyjä (YVA). Rengaskierrätystoiminta saavutti tuotantoennätyksen.

Heinäkuussa aloitti toimintansa Lassila & Tikanojan ja Tielikelaitoksen puoliksi omistama yhteisyritys Salvor Oy, joka on keskittynyt teollisuuden sivutuotteiden käsittelypalveluihin, pilaantuneiden maiden käsittelypalveluihin sekä kaatopaikkojen eristerakentamiseen.

Latvian yksikkö L&T Hoetika saavutti tavoitteensa. Yksikkö investoi uuteen keräys- ja kuljetuskalustoon sekä otti käyttöön L&T-brandin. Sopimuskanta kehittyi myönteisesti.

Ympäristötuotteiden liikevaihto oli samalla tasolla kuin vuonna 2003. Tuotelinja jäi kuitenkin tavoitteistaan, vaikka kehitys oli myönteistä viimeisellä vuosineljänneksellä.

Kiinteistöpalveluiden liikevaihto oli 123,8 miljoonaa euroa (113,8 milj. €). Liikevaihto kasvoi 8,8 %. Liikevoitto oli 7,5 miljoonaa euroa (8,5 milj. €).

Liikevoitto laski ensimmäisellä ja osin myös toisella vuosineljänneksellä, jolloin tulosta rasittivat runsasluminen talvi ja muun muassa sopimusten uusiutuminen aikaisempaa pienemmällä volyymillä. Tuotannon ja myynnin tehostamistoimenpiteet tuottivat tulosta toisella vuosipuoliskolla erityisesti siivouspalveluissa, jossa myös asiakaspysyvyys parani.

Lassila & Tikanojan asema kiinteistöpalvelumarkkinoilla vahvistui, kun yksi alan suurimmista kilpailijoista poistui markkinoilta yritysoston kautta. Markkinatilanteen muuttuminen näkyi loppuvuonna myös kummankin tuotelinjan hyvin onnistuneessa uusmyynissä; erityisesti viimeisellä vuosineljänneksellä myynti kääntyi selvään nousuun, jonka uskotaan jatkuvan vuonna 2005. Elintarvikehygieniakonseptin avulla saatiin merkittäviä uusia elintarvike-ollisuusasiakkaita. Myös huoltoasemaketjuille kehitetty palvelutuote on otettu hyvin vastaan.

Kesäkuussa käynnistyi L&T:n ensimmäinen ulkomainen siivouskohde Latviassa HK Ruokatalon makkaratehtaassa. Baltian ja Moskovan markkinoita tutkittiin mahdollisia yritysostoja varten. Kansainvälisiin toimintoihin luotiin organisaatio, joka vastaa Kiinteistöpalvelujen laajentumisesta Itämeren alueelle.

Lassila & Tikanoja ja Fazer-konserniin kuuluva Amica Ravintolat Oy perustivat yhdessä uuden yrityksen Blue Service Partners Oy:n. Yhtiön tehtävänä on tuottaa laadukkaita ja tehokkaita ruokailu-, kiinteistö- ja toimitilapalvelujen kokonaisratkaisuja julkiselle sektorille, erityisesti kunnille. Yhtiön toiminta on käynnistynyt alkuvuoden 2005 aikana.

Liikevaihto

1000 €	2004	2003	Muutos %
Ympäristöpalvelut	157 385	137 235	14,7
Kiinteistöpalvelut	123 785	113 786	8,8
Teollisuuspalvelut	55 505	55 235	0,5
Yhteensä	336 675	306 256	9,9

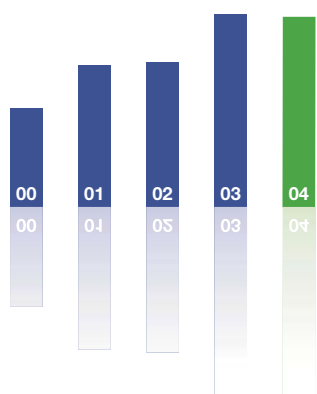
Liikevoitto

	2004		2003		
	1000 €	%	1000 €	%	Muutos %
Ympäristöpalvelut	21 842	13,9	20 773	15,1	5,1
Kiinteistöpalvelut	7 547	6,1	8 527	7,5	-11,5
Teollisuuspalvelut	5 166	9,3	6 400	11,6	-19,3
Yhteensä	34 555	10,3	35 700	11,7	-3,2

Tulos/osake, €

2000-2001 pro forma

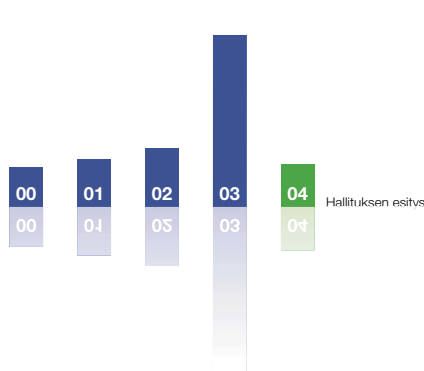
0,29 0,43 0,46 0,63 0,62

Osinko/osake, €

2000-2001 pro forma

0,23 0,28 0,34 1,01 0,25

Teollisuuspalveluiden liikevaihto oli 55,5 miljoonaa euroa (55,2 milj. €). Liikevoitto oli 5,2 miljoonaa euroa (6,4 milj. €). Teollisuuspalveluiden markkinatilanne oli koko vuoden epävakaa. Alkuvuoden heikko kysyntä rasitti tulosta ja kiristi hintakilpailua kaikilla tuotelinjoilla. Kysyntä oli koko vuoden varsin epätasaista ja vaikeasti ennustettavaa. Tämä vaikeutti tuotannon suunnittelua ja rasitti tulosta erityisesti teollisuuden puhtaanapidossa ja jättevesipalveluissa.

Ongelmajätepalveluissa otettiin käyttöön Tuusulan tuotantolaitos. Se jalostaa kiinteää öljypitoista ongelmajätettä uusioraaka-aineiksi ja polttoaineeksi. Ongelmajätepalveluissa onnistuttiin omien tuotantolaitosten ansiosta ohjaamaan entistä enemmän jätteitä hävityksen sijasta hyötykäyttöön ja sen kilpailukyky parani merkittävästi.

Ongelmajätepalvelut ja vahinkosaneeraus kasvattivat liikevaihtoaan. Teollisuuden puhtaanapidon liikevaihto oli samalla tasolla kuin vertailuvuonna, jättevesipalveluiden liikevaihto laski. Vaikka markkinatilanteen kehityksen ennustaminen on edelleen vaikeaa, ovat markkinanäkymät paremmat kuin vastaavana aikana viime vuonna.

Vahinkosaneerauksen tervehdyttämistoimenpiteet vaikuttivat suunnitellusti. Markkinaosuus vahvistui ja kannattavuus parani merkittävästi.

Teollisuuden puhtaanapidossa markkinat ovat voimakkaasti keskittymässä asiakkaiden keskittäessä ostojaan. Alueellista asemaa ja palvelukykyä vahvistettiin kahdella yritysostolla, joista toinen toteutettiin vuoden 2005 puolella. Alalta on myös poistunut ylikapasiteettia.

Bruttoinvestoinnit

Bruttoinvestoinnit olivat 49,0 miljoonaa euroa (43,8 milj. €). Kalustoa uusittiin sekä ostettiin ja laajennettiin tuotannollisia toimitiloja. Yritysostoihin käytettiin 19,1 miljoonaa euroa. Lassila & Tikanoja osti 12 yritystä, joista liikevaihdoltaan suurimmat olivat Vatostep Oy, Sil-Va Clean Oy ja Tampereen Aluesivous Oy. Yhteisyritys Salvor Oy teki kaksi liiketoimintakauppaa. Lassila & Tikanojan osuus ostettujen yritysten yhteenlasketusta liikevaihdosta vuositasona on 26,2 miljoonaa euroa. Poistot olivat 29,9 miljoonaa euroa (25,6 milj. €).

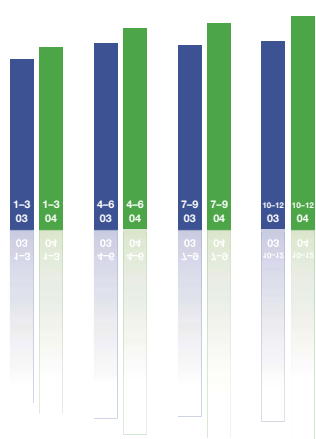
Milj. €	2004	2003
Investoinnit taseryhmittäin		
Kiinteistöt	4,4	9,0
Koneet ja kalusto	26,8	23,1
Muut aineelliset hyödykkeet	2,0	1,2
Arvopaperit ja liikearvot	14,5	9,7
Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	1,3	0,8
Yhteensä	49,0	43,8
Investoinnit toimialoittain		
Ympäristöpalvelut	23,6	17,3
Kiinteistöpalvelut	10,9	10,0
Teollisuuspalvelut	6,9	7,9
Yhteiset	7,6	8,6
Yhteensä	49,0	43,8

Kehitys vuosineljänneksittäin

1000 €	IV/2004	III/2004	II/2004	I/2004	IV/2003	III/2003	II/2003	I/2003
Liikevaihto								
Ympäristöpalvelut	41 952	39 782	40 315	35 336	36 249	34 686	35 071	31 229
Kiinteistöpalvelut	33 343	30 796	29 505	30 141	28 998	28 095	28 755	27 938
Teollisuuspalvelut	14 109	15 677	14 786	10 933	13 823	14 531	14 311	12 570
Yhteensä	89 404	86 255	84 606	76 410	79 070	77 312	78 137	71 737
Liikevoitto								
Ympäristöpalvelut	5 309	6 105	6 340	4 088	5 291	6 247	5 803	3 432
Kiinteistöpalvelut	2 091	3 451	1 414	591	2 301	3 085	1 935	1 206
Teollisuuspalvelut	931	2 603	2 131	-499	1 486	3 022	1 725	167
Yhteensä	8 331	12 159	9 885	4 180	9 078	12 354	9 463	4 805
Nettorahoituskulut	-1 029	-1 088	-1 050	-982	-932	-961	-1 015	-971
Voitto ennen satunnaisia eriä	7 302	11 071	8 835	3 198	8 146	11 393	8 448	3 834
Liikevoittoprosentti								
Ympäristöpalvelut	12,7	15,3	15,7	11,6	14,6	18,0	16,5	11,0
Kiinteistöpalvelut	6,3	11,2	4,8	2,0	7,9	11,0	6,7	4,3
Teollisuuspalvelut	6,6	16,6	14,4	-4,6	10,8	20,8	12,1	1,3
Lassila & Tikanoja	9,3	14,1	11,7	5,5	11,5	16,0	12,1	6,7

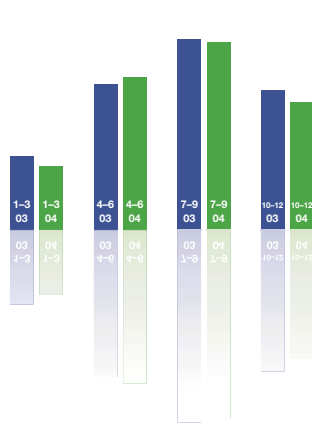
Liikevaihto, milj. €

71,7 76,4 78,1 84,6 77,3 86,3 79,1 89,4

Liikevoitto, milj. €

4,8 4,2 9,5 9,9 12,4 12,2 9,1 8,3

Sijoitettu pääoma

1000 €	31.12.2004	31.12.2003
Pysyvät vastaavat	212 165	194 247
Vaihtuvat vastaavat	60 401	44 484
Laskennallinen verovelka	-6 875	-6 825
Ostovelat	-11 078	-9 451
Siirtovelat	-6 130	-5 385
Muut korottomat velat	-35 662	-31 664
Sijoitettu pääoma	212 821	185 406

Pysyviä vastaavia kasvattivat poistoja suuremmat investoinnit. Rahavarat olivat vuoden 2004 lopussa marras-joulukuussa toteutetun osakeannin seurauksena 19,8 miljoonaa euroa (10,8 milj. €). Sekä myyntisaamiset että korottomat velat kasvoivat. Sijoitetun pääoman kiertonopeus oli 1,6 (1,7).

Rahoitus

Marras-joulukuussa toteutetun osakeannin seurauksena yhtiön rahoitusasema parani. Rahavarat olivat tilikauden päättyessä 19,8 miljoonaa euroa (10,8 milj. €). Korolliset nettovelat olivat 60,4 miljoonaa euroa (77,6 milj. €). Korollista vierasta pääomaa oli 8,2 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuotta aiemmin. Nettorahoituskulut olivat 1,2 prosenttia (1,3 %) liikevaihdosta ja 12,0 prosenttia (10,9 %) liikevoitosta. Omavaraisuusaste oli 48,8 prosenttia (40,6 %) ja gearing-prosentti 45,7 (80,1).

Liiketoiminnan rahavirta oli 50,7 miljoonaa euroa (48,2 milj. €). Käyttöpääomasta vapautui kaudella 1,0 miljoonaa euroa, kun edellisellä vuonna sitoutui 1,3 miljoonaa euroa. Maksuvalmius säilyi hyvänä koko vuoden.

Tuotekehitys

Tuotekehityksen tehtävänä on uusien tuotteiden ja konseptien kehittäminen ja niiden uudistaminen. Keskitetysti ohjattujen kehitysprojektien kustannukset olivat 1,0 miljoonaa euroa, joka oli 0,3 % liikevaihdosta (0,5 milj. €, 0,2 %). Merkittäviä projekteja olivat elintarviketeollisuudelle suunnattu hygieniäpalvelukonsepti, miehittämättömien jakeluasemien palvelukonsepti, kierrätyspalveluiden tarjonnan laajentamiseen liittyvät hankkeet sekä yhteisyritys Salvorin palvelumallin luominen. Muu palveluiden kehittäminen tapahtuu liiketoimintayksiköissä.

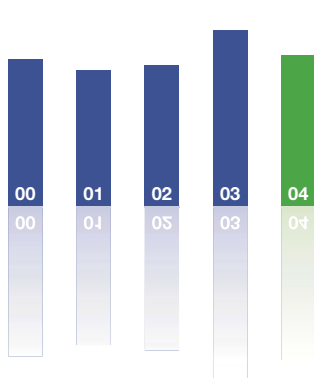
Henkilöstö

Henkilöstömäärä oli vuonna 2004 kokopäiväiseksi muutettuna keskimäärin 5 409 (4 595). Vuoden lopussa Lassila & Tikanojan palveluksessa oli kokopäiväisiä ja osa-aikaisia yhteensä 6 456 henkilöä (5 987). Heistä työskenteli ulkomailla 510 henkilöä.

Sijoitetun pääoman tuotto, %

2000-2001 pro forma

17,2 15,9 16,5 20,5 17,5

Muutokset konsernirakenteessa

Emoyhtiön ostettiin Keski-Suomen Pesutech Oy:n (Teollisuuspalvelut) ja Vatostep Oy:n (Ympäristöpalvelut) osakekannat. Konserniin ostettiin Kiinteistöpalveluihin Sil-Va Clean Oy:n, Suurlohjan Siivous ja Huolto Oy:n ja Tampereen Aluesiivous Oy:n osakekannat sekä Ympäristöpalveluihin Virtain Jätehuolto Oy:n ja Ympäristöhuolto Mäkeläinen Oy:n osakekannat.

Ympäristöpalveluihin ostettiin seuraavien yhtiöiden liiketoimintat: Järvelän Jätehuolto Oy, Kuljetusliike Arto Cederlöf Oy, Muovinkeräys Oy ja Saimaan Sanirent Oy. Teollisuuspalveluihin ostettiin T:mi Javacorp.in liiketoiminta.

Perustettiin A/S L&T Serviss Latviaan sekä L&T Services LLC ja The Russian-Finnish Company Ecosystem LLC Venäjälle.

Perustettiin yhteisyritykset Salvor Oy yhdessä Tieliikelaitoksen kanssa ja Blue Service Partners Oy yhdessä Amica Ravintolat Oy:n kanssa. Lassila & Tikanoja Oyj:n omistusosuus kummassakin yhtiössä on 50 prosenttia.

Virtain Jätehuolto Oy fuusioitiin L&T Toimi Oy:öön sekä SIA Hoetika Invest ja SIA SL Serviss AS L&T Hoetikaan. Purettiin Imatroll Oy ja Suursihveli Oy.

Yhtiökokoukset

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 18.3.2004 hallitukseen valittiin uudelleen Lasse Kurkilahti ja Soili Suonoja. Hallituksen kokoonpano on Heikki Hakala, Lasse Kurkilahti, Juhani Lassila, Juhani Majjala ja Soili Suonoja. Hallitus valitsi uudelleen päätoimiseksi hallituksen puheenjohtajaksi Juhani Majjalan ja varapuheenjohtajaksi Heikki Hakalan. Tilintarkastajaksi valittiin PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö. Varsinainen yhtiökokous päätti, että 31.12.2003 päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osinkoa 1,20 euroa osakkeelta.

Ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 15.11.2004. Yhtiökokous hyväksyi hallituksen ehdotuksen 1,00 euron suuruudesta lisäosingosta, yhtiön osakepääoman korottamisesta rahastoannilla ja osakepääoman korottamisesta uusmerkinnällä. Lisäksi yhtiökokous päätti muuttaa optio-ohjelman ehtoja siten, että optio-oikeuksilla merkittyjen osakkeiden osinko-oikeus alkaa osakepääoman korotuksen tultua rekisteröidyksi kaupparekisteriin.

Osakkeet ja osakepääoma

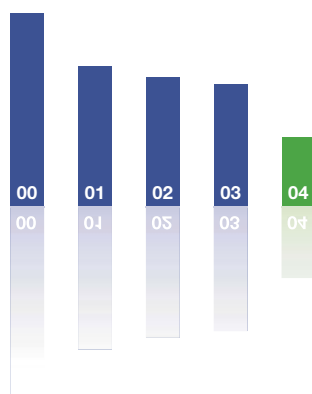
Yhtiön osakkeen osakeantioikaistu vaihto vuoden 2004 aikana Helsingin Pörssissä oli 17 264 627 kappaletta, mikä on 49,8 % (30,1 %) osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä. Vaihdon arvo oli 219,6 miljoonaa euroa. Osakeantioikaistu kaupantekokurssi vaihteli 11,48 ja 14,09 euron välillä. Viimeinen kaupantekokurssi oli 13,13 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo 30.12.2004 oli 500,7 miljoonaa euroa.

Vuoden 2004 aikana 2002A-optio-oikeuksilla merkittiin 70 780 osaketta. Osakepääoma nousi näiden merkintöjen seurauksena 35 390 euroa.

Gearing, %

2000-2001 pro forma

126,0 91,9 84,4 80,1 45,7

15.11.2004 pidetty ylimääräinen yhtiökokous päätti korottaa yhtiön osakepääomaa 7 948 544 euron määräsillä rahastoannilla 7 948 544 eurosta 15 897 088 euroon siten, että yhdellä vanhalla osakkeella sai vastikkeetta yhden uuden osakkeen. Uusia osakkeita annettiin yhteensä 15 897 088 kappaletta, ja rahastoannin jälkeen yhtiön osakkeiden lukumäärä oli 31 794 176. Rahastoannin täsmäytys-päivä oli 18.11.2004 ja rahastoannissa annetut uudet osakkeet kirjattiin osakkeenomistajien arvo-osuustileille 19.11.2004.

Ylimääräinen yhtiökokous päätti korottaa yhtiön osakepääomaa osakkeenomistajien merkintätetuoihteeseen perustuvalla uusmerkinnällä enintään 3 179 417 eurolla laskemalla liikkeeseen enintään 6 358 834 uutta osaketta. Merkintäaika oli 23.11.–15.12.2004. Merkintäoikeuksilla merkittiin 6 342 058 osaketta, joka on 99,7 prosenttia tarjottujen osakkeiden määrästä. Merkintähinta oli 7,50 euroa osakkeelta. Yhtiö keräsi osakeannilla bruttomääräisesti 47,6 miljoonaa euroa. Näiden merkintöjen seurauksena osakepääoma nousi 15 897 088 eurosta 19 068 117 euroon ja osakkeiden lukumäärä 31 794 176 osakkeesta 38 136 234 osakkeeseen. Uudet osakkeet olivat kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssin päälistalla 16.–21.12.2004 omana arvo-osuuslajinaan. Tämä arvo-osuuslaji yhdistettiin vanhaan osakelajiin 21.12.2004 tehdyn kaupparekisterimerkinnän jälkeen ja otettiin kaupankäynnin kohteeksi Helsingin Pörssissä 22.12.2004.

8.2.2005 hallitus hyväksyi 5 600 uuden osakkeen merkinnän 2002A-optio-oikeuksilla. Näiden merkintöjen seurauksena yhtiön rekisteröity osakepääoma nousee 2 800 eurolla 19 070 917 euroon ja yhtiön osakkeiden lukumäärä nousee 38 141 834 osakkeeseen osakepääoman korotuksen tultua merkityksi kaupparekisteriin.

Optio-oikeudet 2002

Vuoden 2002 varsinainen yhtiökokous päätti optio-oikeuksien antamisesta Lassila & Tikanoja -konsernin avainhenkilöille ja Lassila & Tikanoja Oyj:n kokonaan omistamalle tytäryhtiölle. Optio-oikeuksia on saanut merkitä 28 henkilöä.

2002A-optio-oikeuksilla oli merkitty rahastoantioikaistuna yhteensä 147 160 osaketta 27.1.2005 mennessä. Jäljellä olevilla 2002A-optio-oikeuksilla voidaan merkitä vielä enintään 112 840 osaketta. Kaikilla jäljellä olevilla optio-oikeuksilla voidaan merkitä yhteensä enintään 652 840 osaketta, mikä on 1,71 % yhtiön osakemäärästä.

Merkintähinta on 18.11.2004 lähtien 2002A-optio-oikeuksilla 7,86 euroa, 2002B-optio-oikeuksilla 7,02 euroa ja 2002C-optio-oikeuksilla 11,46 euroa.

Liputusilmoitukset

5.4.2004 yhtiö sai Tapiola-ryhmältä Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 pykälän mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Tapiola-ryhmän osuus Lassila & Tikanoja Oyj:n äänimäärästä ja osakkeista on laskenut 4,88 prosenttiin. 22.12.2004 Tapiola-ryhmä ilmoitti, että sen osuus Lassila & Tikanoja Oyj:n äänimäärästä ja osakepääomasta oli 5,05 prosenttia Lassila & Tikanoja Oyj:n osakeannista johtuvan osakepääoman korotuksen tultua merkityksi kaupparekisteriin 21.12.2004.

Yhteenvedo muista aml 2:7:n mukaisista pörssitiedotteista

18.3.2004 yhtiö tiedotti, että Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus on päättänyt hakea 2002 optio-ohjelman 2002A-optio-oikeuksien ottamista Helsingin Pörssin päälistalle 3.5.2004 alkaen. 2002A-optio-oikeuksilla voidaan merkitä yhteensä enintään 260 000 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta. Osakkeiden merkintäaika on 2.5.2004–30.10.2005.

26.10.2004 yhtiö julkisti ennakkoarvion IFRS:n käyttöönoton vaikutuksista. Tiedotteen sisältö on selostettu sivuilla 23 ja 24.

Voitonjako

Yhtiön tulos/osake oli 0,62 euroa ja liiketoiminnan rahavirta/osake 1,46 euroa. Yhtiön hallitus esittää 4.4.2005 pidettävälle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 0,25 euroa osakkeelta. Jaettavan osingon määrä on 9 535 458,50 euroa. Ehdotettu osinko on 40,5 prosenttia osakekohtaisesta tuloksesta.

Näkymät vuodelle 2005

Näkymät Lassila & Tikanojan toimialoilla ovat paremmat kuin viime vuoden alussa. Suomessa kiinteistöpalveluiden markkinoilta poistui merkittävä toimija, ja myös teollisuuspalveluiden markkinat keskittyivät. Orgaaninen kasvu vahvistui selvästi viime vuoden jälkipuoliskolla ja kasvu näyttää jatkuvan. Investoinnit Suomeen ja lähialueille kiihdyttävät kasvua.

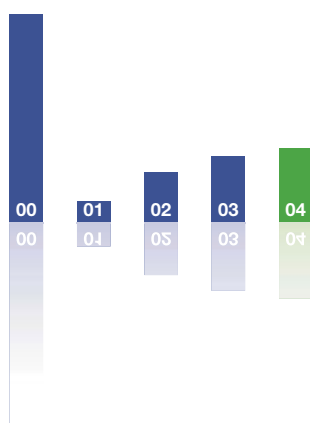
Liikevaihdon odotetaan kasvavan viimevuotista nopeammin ja tuloksen paranevan. Kasvuun tähtäävät panostukset tulevat rasittamaan tulosta lyhyellä aikavälillä. Tämä tulee todennäköisesti näkymään suhteellisen kannattavuuden tilapäisenä heikkenemisenä.

Alkaneena vuonna merkittävimmät investoinnit tullaan tekemään jätemateriaalien hyötykäyttöä edistäviin laitoksiin ja toiminnan laajentamiseen ulkomailla.

Investoinnit, milj. €

2000-2001 pro forma

136,4 14,8 33,6 43,8 49,0

ENNAKKOARVIO IFRS:N KÄYTTÖNOTON VAIKUTUKSISTA

Lassila & Tikanoja on ottanut 1.1.2005 alkaen raportoinnissaan käyttöön kansainväliset tilinpäätösstandardit (IFRS). Sitä ennen yhtiön taloudellinen raportointi perustui suomalaisen tilinpäätöskäytäntöön (FAS). Lassila & Tikanojan siirtymispäivä IFRS:ään on 1.1.2004. Siirtymispäivältä laaditaan IFRS-laskentaperiaatteiden mukainen avaava tase.

Lassila & Tikanoja julkistaa ennen vuoden 2005 ensimmäisen neljänneksen osavuositiedotteen, jossa selostetaan yksityiskohdaisesti IFRS-raportointiin siirtymisen vaikutukset yhtiön taloudelliseen informaatioon ja julkistetaan vuodelle 2004 lasketut IFRS-vertailuluvut.

Seuraavassa esitetään ennakoarvio Lassila & Tikanoja -konsernin kannalta keskeisistä IFRS:n käyttöönoton vaikutuksista.

VAIKUTUKSET OMAAN PÄÄOMAAN

Eläkejärjestelyt

Suomen työntekijäin eläkelain (TEL) mukaista työkyvyttömyyseläkeosaa käsitellään IFRS:n mukaisesti etuuspohjaisena järjestelyinä. Sen mukaan työkyvyttömyyseläkkeistä kirjataan pitkäaikainen velka, joka pienentää laskennallisilla veroilla vähennettynä yhtiön omaa pääomaa. Vuonna 2005 voimaan tulevan TEL:n mukaan laskettu eläkevastuu on siirtymähetkellä 10,3 miljoonaa euroa. Tämän velan seurauksena konsernin oma pääoma pienenee 7,3 miljoonaa euroa laskennallisella verosaamisella vähennettynä. Sosiaali- ja terveysministeriö on hyväksynyt Suomen työeläkejärjestelmän (TEL) työkyvyttömyyseläkevastuiden laskentaperusteisiin muutoksia, jotka tulevat voimaan 1.1.2006. Näiden muutosten seurauksena valtaosa avaavaan taseeseen kirjatusta velasta tuloutuu vuoden 2004 viimeiselle neljännekselle, ja loppuosa tuloutuu vuonna 2005. Sen jälkeen TEL:n työkyvyttömyysosaa käsitellään maksuperusteisena järjestelmänä.

Johdannaissopimukset

Lassila & Tikanojan tekemät johdannaissopimukset ovat koronvaihtosopimuksia. IFRS:n mukaan johdannaissopimukset kirjataan käypään arvoon. Suojauslaskenta edellyttää jokaisen suojattavan riskin osalta dokumentaatiota ja suojauksen tehokkuuden säännöllistä arviointia. Lassila & Tikanoja ei sovelle suojauslaskentaa siirtymähetkellä voimassa oleviin johdannaissopimuksiin, joten niiden käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Koronvaihtosopimukset vähentävät siirtymähetken omaa pääomaa laskennallisten verojen jälkeen 1,1 miljoonaa euroa.

Rahoitusleasing

Ympäristöpalvelut-toimiala vuokraa asiakkaille laitteita, esim. jätehuollon puristimia, jotka on kirjattu Lassila & Tikanojan käyttöomaisuuteen. Osa vuokrasopimuksista tulkitaan IFRS:n mukaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Rahoitusleasing-sopimusten mukaisten tulevien vuokrien nykyarvot tuloutetaan heti ja ne kirjataan myyntisaamisiksi, eikä laitteita kirjata yhtiön käyttöomaisuuteen. Kukin vuokraerä jaetaan korkoon ja myyntisaamisen lyhennykseeseen. Rahoitusleasingkirjaukset lisäävät konsernin omaa pääomaa noin 0,5 miljoonaa euroa.

Tuloutus

Rengaskierrätyksen ja rakennusjätteen käsittelyn tuloutusperiaate muuttuu. Tämän seurauksena avaavan taseen oma pääoma pienenee 0,8 miljoonaa euroa.

Vaihto-omaisuus

Omiin tuotantoprosesseihin liittyvään vaihto-omaisuuteen aktivoidaan jatkossa myös kiinteät kustannukset. Aktivointi kasvattaa omaa pääomaa 0,1 miljoonaa euroa.

Arvonkorotus

Aiemmin tehdystä, rakennukseen kohdistuvasta arvonkorotuksesta tehdään siirtymästandardin perusteella poistot. Kumulatiiviset poistot pienentävät omaa pääomaa 1,2 miljoonaa euroa.

Verojen käsittely

Laskennallisten verojen käsittely muuttuu, kun muun muassa nykyisistä rakennuksiin kohdistetuista liikearvoista ja kiinteistön jäljellä olevasta arvonkorotuksesta kirjataan laskennallinen verovelka. Nämä muutokset vähentävät konsernin omaa pääomaa 1,7 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi kaikista omaan pääomaan tehdyistä oikaisuisista kirjataan laskennalliset verot IAS 12 -standardin edellyttämällä tavalla.

Muut vaikutukset

IFRS 2 -standardin perusteella 2002B- ja 2002C-optio-oikeuksista tehdään kulukirjaukset. Kirjauksilla ei ole vaikutusta aloittavan taseen oman pääomaan loppusummaan.

Keravan kaatopaikan jälkihoitokustannusvarauksen kirjausperiaate ja laskentamenetelmä muuttuvat, mutta vaikutus siirtymähetken omaan pääomaan on vähäinen. Vähemmistöosuus esitetään IAS 1:n mukaisesti osana omaa pääomaa.

MUUT KESKEISET TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEIDEN MUUTOKSET

Tuloslaskelma

Lassila & Tikanoja käyttää suomalaisessa kirjanpitoikäytännössä toimintokohtaista tuloslaskelmaa, jota se tulee käyttämään myös IFRS:ssä. Kustannuseriä määritellään kuitenkin jossain määrin uudelleen, joten bruttokate ei ole vertailukelpoinen nykyisen kanssa.

Segmenttiraportointi

Lassila & Tikanojan ensisijainen segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin, jotka muodostuvat nykyisistä toimialoista. Segmenttien välinen myynti raportoidaan osana segmenttien liikevaihtoa. Osaa kiinteistä kustannuksista ei enää kohdisteta toimialoille, koska nykyiset kohdistamisperiaatteet eivät kaikilta osin täytä IFRS-vaatimuksia. Kohdistamattomia ovat jatkossa sellaiset erät, joita käytetään yrityksen yleisiin ja keskushallinnon tarpeisiin.

Toimialat jaetaan tuotelinjoihin, jotka myös muodostavat yrityksen rahavirtoja tuottavat yksiköt. Rahavirtaa tuottava yksikkö on lisäksi Latvian liiketoiminnat. Segmenttiraportointiin siirtyminen ei aiheuta merkittäviä muutoksia Lassila & Tikanojan laskentajärjestelmään, koska yhtiö on laatinut aiemminkin toimiala- ja tuotelinjakohtaiset tuloslaskelmat ja sijoitetun pääoman laskelmat.

Liikearvo

Liikearvoista ei tehdä IFRS:ssä poistoja, mutta niille suoritetaan arvonlennustesti siirtymispäivän olosuhteiden perusteella ja sen jälkeen vuosittain. Testit on suoritettu rahavirtaa tuottaville yksiköille eivätkä ne ole aiheuttaneet arvonlennuskirjauksia. Hankituista uusista yrityksistä syntyy vuodesta 2004 lähtien poistamattomien liikearvojen lisäksi ai-neettomia hyödykkeitä, joista poistot tehdään hyödykkeiden vaikutus- aikana. Ennen vuotta 2004 tehtyihin yrityskauppojen hankintameno- laskelmiin sovelletaan siirtymästandardia eikä hankintameno- laskelmia laadita uudelleen IFRS 3:n mukaisiksi.

Alustavat laskelmat IFRS:n käyttöönoton vaikutuksista

Oman pääoman muutokset

		Milj. €
Oma pääoma FAS:n mukaan		95,8
IFRS 1	Siirtymästandardi: arvonkorotuksen poistot	-1,2
IAS 1	Tilinpäätöksen esittäminen: vähemmistöosuus	1,1
IAS 2	Vaihto-omaisuus	0,1
IAS 12	Tuloverot	-1,7
IAS 17	Vuokrasopimukset: rahoitusleasing	0,5
IAS 18	Tuotot: tuloutus	-0,8
IAS 19	Työsuhde-etuudet: eläkejärjestelyt	-7,3
IAS 39	Rahoitusinstrumentit: johdannaisopimukset	-1,1
Oma pääoma IFRS:n mukaan		85,4

Avaava tase 1.1.2004

Milj. euroa	FAS 31.12.2003	IFRS:ään siirtymisen vaikutus	IFRS 1.1.2004
Varat			
Pitkäaikaiset varat	194,2	-0,7	193,5
Lyhytaikaiset varat	44,5	0,5	45,0
Varat yhteensä	238,7	-0,2	238,5
Oma pääoma ja velat			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	95,8	-11,5	84,3
Vähemmistön osuus		1,1	1,1
Oma pääoma yhteensä	95,8	-10,4	85,4
Vähemmistön osuus	1,1	-1,1	0
Laskennalliset verovelat	6,8	-1,8	5,0
Eläkevelvoitteet		10,3	10,3
Muut pitkäaikaiset velat	79,4	0,5	79,9
Lyhytaikaiset korolliset velat	9,1	0	9,1
Ostovelat ja muut velat	46,5	2,3	48,8
Velat yhteensä	141,8	11,3	153,1
Oma pääoma ja velat yhteensä	238,7	-0,2	238,5

Konsernituloslaskelma

1.1. - 31.12. 1 000 €	2004	%	2003	%	Liitetieto
Liikevaihto	336 675	100,0	306 256	100,0	1
Hankinnan ja valmistuksen kulut	-274 685	-81,6	-246 448	-80,5	
Bruttokate	61 990	18,4	59 808	19,5	
Myyntin ja markkinoinnin kulut	-8 551	-2,5	-7 509	-2,5	
Hallinnon kulut	-10 509	-3,1	-9 514	-3,1	
Liiketoiminnan muut tuotot	1 488	0,4	1 344	0,4	4
Liiketoiminnan muut kulut	-892	-0,3	-703	-0,2	
Liikevoitto ennen liikearvon poistoja	43 526	12,9	43 426	14,2	
Liikearvon poistot	-8 971	-2,7	-7 726	-2,5	
Liikevoitto	34 555	10,3	35 700	11,7	2,3
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 149	-1,2	-3 879	-1,3	5
Voitto ennen satunnaisia eriä	30 406	9,0	31 821	10,4	
Satunnaiset erät					
Voitto ennen veroja	30 406	9,0	31 821	10,4	
Tuloverot	-8 592	-2,6	-9 740	-3,2	6
Vähemmistöosuudet	-438		-261		
Tilikauden voitto	21 376	6,3	21 820	7,1	

31.12. 1 000 €	2004	%	2003	%	Liitetieto
VASTAAVAA					
Pysyvät vastaavat					
Aineettomat hyödykkeet					7
Aineettomat oikeudet	25		26		
Liikearvo	88 117		82 946		
Muut pitkävaikutteiset menot	3 666		2 879		
Ennakkomaksut	60		190		
	91 868	33,7	86 041	36,0	
Aineelliset hyödykkeet					8
Maa-alueet	4 718		3 841		
Rakennukset ja rakennelmat	32 582		29 897		
Koneet ja kalusto	73 061		64 467		
Muut aineelliset hyödykkeet	2 212		2 325		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 868		4 198		
	116 441	42,7	104 728	43,9	
Sijoitukset					9
Osakkuusyritysten osakkeet	322		283		
Muut osakkeet ja osuudet	3 534		3 195		
	3 856	1,4	3 478	1,5	
Pysyvät vastaavat yhteensä	212 165	77,8	194 247	81,4	
Vaihtuvat vastaavat					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	384		357		
Valmiit tuotteet/Tavarat	2 227		1 694		
Muu vaihto-omaisuus	1 394		668		
Ennakkomaksut			10		
	4 005	1,5	2 729	1,1	
Pitkäaikaiset saamiset					
Lainasaamiset	2		1		
Lyhytaikaiset saamiset					10
Myyntisaamiset	31 839		27 060		
Lainasaamiset	6				
Muut saamiset	333		148		
Siirtosaamiset	4 395		3 789		
	36 573	13,4	30 997	13,0	
Rahat ja pankkisaamiset	19 821	7,3	10 757	4,5	
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	60 401	22,2	44 484	18,6	
Vastaavaa yhteensä	272 566	100,0	238 731	100,0	

31.12. 1 000 €	2004		2003		Liitetieto
		%		%	
VASTATTAVAA					
Oma pääoma					11,12
Osakepääoma	19 068		7 913		
Ylikurssirahasto	44 932		7 518		
Edellisten tilikausien voitto	45 273		58 535		
Tilikauden voitto	21 376		21 820		
Oma pääoma yhteensä	130 649	47,9	95 786	40,1	
Vähemmistöosuudet	1 595	0,6	1 157	0,5	
Pakolliset varaukset	349	0,1	69	0,0	13
Vieras pääoma					
Laskennallinen verovelka	6 875	2,5	6 825	2,9	12
Pitkäaikainen					14
Lainat rahoituslaitoksilta	66 761		79 084		
Saadut ennakot	1		2		
Muut velat	106		143		
	66 868	24,5	79 229	33,2	
Lyhytaikainen					
Lainat rahoituslaitoksilta	13 061		9 167		
Saadut ennakot	1 515		57		
Ostovelat	11 078		9 451		
Muut velat	34 446		31 605		
Siirtovelat	6 130		5 385		
	66 230	24,4	55 665	23,3	
Vieras pääoma yhteensä	139 973	51,4	141 719	59,4	
Vastattavaa yhteensä	272 566	100,0	238 731	100,0	

Konsernin rahoituslaskelma

1000 €	2004	2003
Liiketoiminta		
Liikevoitto	34 555	35 700
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	29 914	25 643
Muut oikaisut	-1 048	-214
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	63 421	61 129
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys/vähennys	-2 945	-1 810
Vaihto-omaisuuden lisäys/vähennys	-661	44
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys/vähennys	4 648	508
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	64 463	59 871
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-4 409	-4 146
Saadut korot liiketoiminnasta	196	332
Maksetut välittömät verot	-9 572	-7 818
Liiketoiminnan rahavirta	50 678	48 239
Investoinnit		
Investoinnit konserniyrityksiin	-16 907	-11 255
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-30 338	-30 073
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	2 207	734
Investoinnit muihin sijoituksiin	-24	-16
Luovutustulot muista sijoituksista	51	19
Saadut osingot investoinneista	2	6
Investointien rahavirta	-45 009	-40 585
Rahoitus		
Maksullinen osakeanti	48 569	
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		-488
Pitkäaikaisten lainojen nostot	30 771	40 000
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-41 101	-29 350
Maksetut osingot	-34 845	-11 854
Rahoituksen rahavirta	3 394	-1 692
Rahavarojen muutos	9 063	5 962
Rahavarat 1.1.	10 757	4 795
Rahavarat 31.12.	19 820	10 757
Rahoituslaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. hankittujen uusien tytäryritysten takia.		
Lisätiedot ostetuista konserniyhtiöistä ja liiketoiminnoista:		
Rahat ja pankkisaamiset	1 781	4 102
Vaihto-omaisuus	616	463
Saamiset	1 749	1 679
Liikearvo	14 036	9 744
Muu käyttöomaisuus	5 054	3 238
Lyhytaikainen vieras pääoma	-2 537	-3 773
Pitkäaikainen vieras pääoma	-2 011	-96
Hankintahinta	18 688	15 357
./. Rahavarat	-1 781	-4 102
Investoinnit konserniyrityksiin	16 907	11 255

Tilinpäätöksen liitetiedot

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

KONSERNITILINPÄÄTÖS

Laajuus

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhtiö Lassila & Tikanoja Oyj sekä konserniyritykset, joissa Lassila & Tikanoja Oyj:n omistusosuus oli enemmän kuin 50 %, yhteisyritykset, joissa omistusosuus oli 50 %, ja osakkuusyritykset, joissa omistusosuus oli 20–50 %.

L&T Muoviportti -al konsernista on laadittu konsernitilinpäätös, muista alakonserneista ei. Yhtiöt sisältyvät konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä omistujan loppuun. Tarkemmat tiedot konserniin kuuluvista yrityksistä ovat liitetiedoissa sivulla 32.

Sisäinen osakkeenomistus

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiöiden hankintahinnasta on vähennetty yhtiön hankintahetken oma pääoma mukaan lukien verovelalla vähennetyt varaukset. Näin syntyvä tase-erille kohdistamaton liikearvo muodostuu ammattitaidosta ja markkinaosuudesta ja se poistetaan vaikutusaikanaan 4–10 vuodessa. WM Ympäristöpalvelut Oy:n (nyk. Sähköväline Ympäristöpalvelut Oy, vapaaehtoisessa selvitystilassa) kaupassa syntyneen liikearvon poisto-aika on 20 vuotta, koska se liittyy merkittävän markkina-aseman hankkimiseen. Samoja periaatteita noudatetaan soveltuvin osin myös liiketoimintakaupoista syntyneisiin liikearvoihin. Vähemmistöosuudet on erotettu omasta pääomasta ja tuloksesta sekä esitetty taseessa omana eräänään.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhtiöiden väliset liiketapahtumat, sisäisten toimitusten realisoitumattomat katteet, sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu.

Tytäryhtiöiden sulautuminen ja purkautuminen

Tytäryhtiöfuusioilla ja tytäryhtiöiden purkautumisilla ei ole ollut vaikutusta konsernin vapaaseen omaan pääomaan.

Muuntoerot

Ulkomaisten tytäryhtiöiden konsernituloslaskelmat on muunnettu euroiksi tilikauden keskikurssiin ja tase Euroopan Keskuspankin noteeraamaan tilikauden päättymispäivän kurssiin. Oman pääoman eliminoinnissa syntyneet muuntoerot on käsitelty konsernin vapaan oman pääoman oikaisueränä.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Tilinpäätössiirtojen kertymä on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä sen muutos konsernituloslaskelmaan jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen. Laskennallinen verovelka on laskettu käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavien vuosien verokantaa ja esitetty taseessa omana eränä vieraassa pääomassa. Laskennallisesta verovelasta on vähennetty laskennallinen verosaaminen ja verovelka on esitetty taseessa nettomääräisenä.

Tuloverot

Sähköväline Ympäristöpalvelut Oy on asetettu vapaaehtoiseen selvitystilaan ja yhtiön liiketoiminta on siirretty ennakkojako-osana osakkaalle Sähköväline Puhtaanapito Oy:lle (fuusioitu Sähköväline Oy:öön, joka on fuusioitu Lassila & Tikanoja Oyj:öön). Veroasiamies vaati vuoden 2000 verotusten kumoamista ja palauttamista uudelleen verotettaviksi. Riitä

koskee purkutappion vähennyskelpoisuutta. Konserniverokeskuksen oikaisulautakunta hylkäsi veroasiamiehen oikaisuvaatimuksen ja Helsingin hallinto-oikeus on päätöksellään 24.8.2004 hylännyt vero-asiamiehen valituksen asiassa. Veroasiamies on pyytänyt valituslupaa ja valittanut päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Konsernin tuloslaskelmaan sisältyvät konserniyhtiöiden tulosten perusteella määräytyvät suoriteperusteiset verot sekä tilinpäätössiirtojen kertymästä laskettu verovelan muutos. Tytäryhtiöiden osingonjakoon liittyvä yhtiöveron hyvitys on konsernituloslaskelmassa vähennetty tilikauden veroista. Kiinteistöjen arvonkorotuksista myyntilanteessa mahdollisesti syntyvää verovelkaa ei ole kirjattu tilinpäätökseen.

Kirjanpidon ja verotuksen välisistä eroista on kirjattu laskennallinen verosaaminen ja verovelka.

Yhteis- ja osakkuusyritykset

Puolet yhteisyritysten tuloslaskelma- ja tase-eristä sekä niiden liitetiedoista on yhdistelty konserniin lukuihin rivi riviltä. Osakkuusyritykset on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä.

ARVOSTUS- JA JAKSOTUSPERIAATTEET

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen välittömään hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella alkuperäisestä hankintahinnasta. Vuotuiset poistoajat ovat:

Rakennukset ja rakennelmat	5 – 25 vuotta
Kuljetusvälineet	6 – 8 vuotta
Koneet ja kalusto	4 – 10 vuotta
Liikearvot	4 – 20 vuotta
Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot	5 – 10 vuotta

Käytettynä ostettujen koneiden ja kaluston poistoajat ovat puolet yllämainituista ajoista. Tilikauden aikana hankitun käyttöomaisuuden poistot on laskettu käyttöönotosta lähtien. Maa-alueista ja arvonkorotuksista ei ole tehty poistoja. Maa-alueiden ja rakennusten arvoja on korotettu viimeksi vuonna 1987. Muut pitkävaikutteiset menot ovat vuokratilojen peruseränsäilykset ja vuokratonttien maanrakennustöitä.

Leasingvuokrat on käsitelty vuosikuluina.

Konserniliikearvot ja liikearvot on esitetty yhtenä eränä taseessa rivillä liikearvot sekä niiden poistot tuloslaskelmassa yhdessä rivillä liikearvon poistot.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Ympäristötuotteiden vaihto-omaisuus on arvostettu käyttäen liukuvaa keskihintaa hankinnasta johtuneiden muuttuvien menojen tai tätä alemman todennäköisen jälleenhankinta- tai myyntihinnan määrään.

Muu vaihto-omaisuus on arvostettu fifo-periaatteella valmistuksesta johtuneiden muuttuvien menojen tai tätä alemman todennäköisen jälleenhankinta- tai myyntihinnan määrään.

Väällisiä kustannuksia ei ole aktivoitu.

Liikevaihto

Myyntituotoista on vähennetty myynnin välilliset verot, annetut alennukset sekä myynnin kurssierot. Myyntirahdit ja muut myynti- ja toimituskulut on käsitelty luonteensa mukaisesti hankinnan tai myynnin kuluina. Luottotappiot on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin.

Tutkimus- ja kehitysmenot

Tutkimus- ja kehitysmenot on kirjattu kuluksi.

Eläkemenojen jaksotus

Kotimaisten konserniyhtiöiden palveluksessa olevien henkilöiden laakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutusyhtiöissä. Latviassa eläkemaksut sisältyvät perittyihin sosiaaliturvamaksuihin. Eläkevakuutusmaksut on jaksotettu vastaamaan suoriteperusteisia palkkoja.

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Kotimaisten yhtiöiden ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat on kirjattu tapahtumapäivän kurssiin. Valuuttamääräiset saamiset ja velat on muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän Euroopan Keskuspankin keskipurssia. Kurssierot on merkitty tuloslaskelmaan.

PRO FORMA -VERTAILUTIETOJEN LAATIMISPERIAATTEET

Lassila & Tikanoja -konserni syntyi Lassila & Tikanoja Oyj:n (entinen) jakautumisessa 30.9.2001. Vuodelta 2001 on laadittu virallinen tilinpäätös uuden Lassila & Tikanoja Oyj:n ensimmäiseltä tilikaudelta 30.9.–31.12.2001 sekä pro forma -tilinpäätös konsernista vertailutietoineen kaudelta 1.1.–31.12.2001.

Pro forma -luvut on laskettu ikään kuin Lassila & Tikanoja -yhtymän jakautuminen olisi tullut voimaan 1.1.1997. Tilikausien 1997–2001 uutta Lassila & Tikanoja -konsernia koskevat pro forma -laskelmat perustuvat Lassila & Tikanoja -yhtymän tilinpäätöksiin ajalta 1.1.1997–30.9.2001 sekä uuden Lassila & Tikanoja -konsernin tilinpäätökseen ajalta 30.9.–31.12.2001. Uuteen Lassila & Tikanoja -konserniin on yhdistelty jakautumissuunnitelman mukaiset yhtiöt. Konsernitiilinpäätökset on laadittu siten, että syntyvien uusien konsernien yhteenlasketut omat pääomat vastaavat jakautuvan konsernin omaa pääomaa 30.09.2001. Emoyhtiön taseena on käytetty jakautumissuunnitelman mukaista tasetta. Sisäiset eliminoinnit on tehty vastaamaan jakautumisen jälkeistä konsernirakennetta. Osingoiksi on laskettu puolet Lassila & Tikanoja Oyj:n (entinen) vuoden 2000 osingoista. Yksityiskohtaisemmin pro forma -laskentaa on selvitetty täydennetyssä jakautumis/tarjousesitteessä (26.9.2001).

1. Liikevaihto

1 000 €	2004	%	2003	%
Liikevaihto toimialoittain				
Ympäristöpalvelut	157 385	46,7	137 235	44,8
Kiinteistöpalvelut	123 785	36,8	113 786	37,2
Teollisuuspalvelut	55 505	16,5	55 235	18,0
Yhteensä	336 675	100,0	306 256	100,0
Liikevaihto markkina-alueittain				
Suomi	321 422	95,5	301 935	98,7
Muut Pohjoismaat	1 766	0,5	585	0,2
Muut EU-maat	12 416	3,7	421	0,1
Muu Eurooppa	197	0,1	3 183	1,0
Muut maat	874	0,2	132	
Yhteensä	336 675	100,0	306 256	100,0

2. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

	2004	2003
Henkilökunta keskimäärin		
Toimihenkilöt	905	795
Työntekijät	4 504	3 800
Yhteensä	5 409	4 595
Tilikauden henkilöstökulut 1 000 €		
Palkat ja palkkiot	111 964	101 878
Eläkekulut	17 263	15 168
Muut henkilösivukulut	8 017	6 983
Yhteensä	137 244	124 029
Konserniyhtiöiden hallitusten jäsenille ja toimitusjohtajille maksetut palkat ja palkkiot	795	477

Johdon palkkoja, palkkioita ja eläke-etuuksia selostetaan sivulla 48. Konserniyhtiöiden lähipiiriin kuuluville henkilöille ei ole myönnetty lainoja.

3. Poistot

1 000 €	2004	2003
Toimintokohtaiset poistot		
Hankinnan ja valmistuksen poistot	18 957	16 002
Myyntin ja markkinoinnin poistot	322	382
Hallinnon poistot	1 664	1 533
Liikearvon poistot	8 970	7 726
Yhteensä	29 913	25 643

Tase-eräkohtainen poistoerittely sisältyy kohtiin aineettomat ja aineelliset hyödykkeet.

4. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

1 000 €	2004	2003
Liiketoiminnan muut tuotot		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	686	844
Osakkeiden myyntivoitot	9	8
Vuokratuotot		15
Luottotappioiden palautukset	41	42
Muut	708	391
Yhteensä	1 444	1 300
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	44	44
Yhteensä	1 488	1 344
Liiketoiminnan muut kulut		
Käyttöomaisuuden myynti- ja romutustappiot	167	299
Osakkeiden myyntitappiot		3
Luottotappiot	546	290
Muut	179	111
Yhteensä	892	703

7. Aineettomat hyödykkeet

1 000 €	Aineettomat oikeudet	Liike-arvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakko-maksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	56	132 767	5 186	190	138 199
Muuntoerot			-1		-1
Lisäykset	8	14 142	1 279	60	15 489
Vähennykset	-2		-601		-603
Siirrot erien välillä	-1		110	-190	-81
Hankintameno 31.12.	61	146 909	5 973	60	153 003
Kertyneet poistot 1.1.	-30	-49 821	-2 307		-52 158
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			531		531
Tilikauden poistot	-6	-8 971	-531		-9 508
Kertyneet poistot 31.12.	-36	-58 792	-2 307		-61 135
Kirjanpitoarvo yhteensä	25	88 117	3 666	60	91 868

5. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 €	2004	2003
Osinkotuotot	3	9
Muut korko- ja rahoitustuotot	215	340
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-4 367	-4 228
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-4 149	-3 879
Rahoitustuotot ja -kulut sisältävät:		
Korkotuottoja	206	340
Korkokuluja	4 315	4 166
Kurssieroja (netto)	9	

Kurssierot ovat rahoitustoiminnan kurssieroja. Kurssierojen positiivinen nettomäärä sisältyy tuloslaskelman erään muu korko- ja rahoitustuotot ja negatiivinen nettomäärä erään korkokulut ja muut rahoituskulut. Myynneistä ja ostoista syntyneet kurssierot on kirjattu joko myynnin tai ostojen oikaisueriksi.

6. Tuloverot

1 000 €	2004	2003
Tuloverot tilikaudelta varsinaisesta toiminnasta	8 710	8 810
Tuloverot aikaisemmilta tilikausilta	-57	-68
Laskennallisen verovelan muutos*	-61	998
Yhteensä	8 592	9 740
* Laskennallisen verovelan ja saatavan muutos		
Tilinpäätössiirroista	15	800
Jaksotuseroista	73	364
Yhdistelytoimenpiteistä	-149	-166
Yhteensä	-61	998

8. Aineelliset hyödykkeet

1 000 €	Maa- alueet	Raken- nukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 639	35 019	145 011	8 774	4 198	195 641
Muuntoerot	-2	-13	-81		-2	-98
Lisäykset	392	3 175	25 117	940	3 542	33 166
Vähennykset	-63	-789	-17 146	-1 426	-2	-19 426
Siirrot erien välillä	550	2 271	911	217	-3 868	81
Hankintameno 31.12.	3 516	39 663	153 812	8 505	3 868	209 364
Kertyneet poistot 1.1.		-7 177	-80 544	-6 449		-94 170
Muuntoerot			51			51
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		283	16 636	1 426		18 345
Tilikauden poistot		-2 242	-16 894	-1 270		-20 406
Kertyneet poistot 31.12.		-9 136	-80 751	-6 293		-96 180
Arvonkorotukset 1.1. ja 31.12.	1 202	2 055				3 257
Kirjanpitoarvo yhteensä	4 718	32 582	73 061	2 212	3 868	116 441
Tuotantokoneiden ja -laitteiden tasearvo 31.12.			68 596			

9. Sijoitukset

1 000 €	Osuudet omistusyhteys- Muut osakkeet yrittäjissä ja osuudet		Yhteensä	Emoyhtiön omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %
Hankintameno 1.1.	146	3 195	3 341		
Muuntoero		-1	-1		
Lisäykset		383	383		
Vähennykset	-6	-43	-49		
Hankintameno 31.12.	140	3 534	3 674		
Pääomaomikaisu 1.1.	137		137		
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	45		45		
Pääomaomikaisu 31.12.	182		182		
Kirjanpitoarvo yhteensä	322	3 534	3 856		
Konserniyritykset					
A/S L&T Hoetika, Riika, Latvia					
A/S L&T Serviss, Riika, Latvia					
EM-business Oy, Helsinki					
Kanta-Hämeen Ympäristöyhtiö Oy, Helsinki					
Keski-Suomen Pesutech Oy, Helsinki					
Kiinteistö Oy Meritonntu, Helsinki					
Kiinteistö Oy Vantaan Valimotie 33, Helsinki					
L&T Advance Oy, Helsinki					
L&T Deili Oy, Helsinki					
L&T Development Oy, Helsinki					
L&T Improvement Oy, Helsinki					
L&T Kalusto Oy, Helsinki					
L&T Muoviportti Oy, Merikarvia					
L&T Palvelu Oy, Helsinki					
L&T Relations Oy, Helsinki					
L&T Services LLC, Moskova, Venäjä					
L&T Servis Oy, Helsinki					
L&T Toimi Oy, Helsinki					
L&T Viwaplast Oy, Valkeakoski					
L&T Ympäristöhuolto Oy, Helsinki					
Pahvipojat Oy, Kemi					
Sil-Va Clean Oy, Helsinki					
Säkkiväline Ympäristöpalvelut Oy, vapaaehtoisessa selvitystilassa, Helsinki					
Tampereen Aluesiivous Oy, Helsinki					
The Russian-Finnish Company Ecosystem LLC, Dubna, Venäjä					
Ympäristöhuolto Mäkeläinen Oy, Helsinki					
Yhteisyritykset					
Blue Service Partners Oy, Helsinki					
Salvor Oy, Helsinki					
Osakkuusyritykset					
Suomen Keräystuote Oy, Tampere					
Rodnik Ltd, Pietari, Venäjä					
Re Plast Ou, Rapla, Viro					

Osakkuusyritykset on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä.

10. Saamiset

1 000 €	2004	2003
Siirtosaamiset		
Korot	20	8
Kela, työterveyshuollon korvaukset	745	1 000
Lakisääteiset henkilövakuutukset	1 170	1 425
Vakuutukset	467	88
Välilliset verot	344	302
Välittömät verot	888	10
Muut	761	956
Yhteensä	4 395	3 789

11. Oma pääoma

1 000 €	2004	2003
Osakepääoma 1.1.	7 913	7 913
2002A-optiot	35	
Rahastoanti	7 949	
Uusmerkintä	3 171	
Osakepääoma 31.12.	19 068	7 913
Ylikurssirahasto 1.1.	7 518	7 518
2002A-optiot	1 319	
Rahastoanti	-7 949	
Uusmerkintä	44 044	
Ylikurssirahasto 31.12.	44 932	7 518
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	80 355	70 550
Osingonjako	-34 889	-11 869
Kauden muuntoero	-193	-146
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	45 273	58 535
Tilikauden voitto	21 376	21 820
Oma pääoma 31.12.	130 649	95 786
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista		
Edellisten tilikausien voitto	45 273	58 535
Tilikauden voitto	21 376	21 820
Kertyneestä poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista omaan pääomaan merkitty osuus	-7 047	-4 921
Voitonjakokelpoisia varoja	59 602	75 434

12. Konsernin tilinpäätössiirtojen kertymä ja verovelka

1 000 €	31.12.2004	Muutos	1.1.2004
Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Kertynyt poistoero	20 031	2 125	17 906
Laskennallinen verovelka	-5 208	-16	-5 192
Tytäryhtiöiden hankintahetken oman pääoman osuus	-7 656		-7 656
Vähemmistön osuus	-120	17	-137
Omaan pääomaan siirretty osuus	7 047	2 126	4 921
Laskennallinen verosaaminen ja verovelka			
Tilinpäätössiirroista	5 208	16	5 192
Ostettu verovelkaa	111	111	
Jaksotuseroista	2 371	73	2 298
Yhdistelytoimenpiteistä	-815	-150	-665
Verovelka yhteensä	6 875	50	6 825

13. Pakolliset varaukset

1 000 €	2004	2003
Muut pakolliset varaukset	349	69

Pakolliset varaukset vuonna 2004 sisältävät konsernin osuuden yhteis-yritys Salvor Oy:ssä pilaantuneen maa-aineksen loppusijoittamisesta, käsittelystä ja seurannasta tulevaisuudessa syntyvistä kustannuksista (276 tuhatta euroa). Lisäksi vuosien 2003 ja 2004 taseisiin on merkitty varaus 2002-optio-oikeuksien merkinnästä aiheutuvia sosiaaliturvamaksuja varten, koska tilinpäätöspäivän kurssi oli optioiden merkintähintaa korkeampi.

14. Vieras pääoma

1 000 €	2005*)	2006	2007	2008	2009
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset lähivuosina					
Lainat rahoituslaitoksilta	13 061	8 452	15 654	27 655	15 000

*) Taseessa lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa

Konsernilla ei ole velkoja, jotka eräännyvät viiden vuodentai sitä pitemmän ajan kuluttua.

1 000 €	2004	2003
Korottomat velat		
Pitkäaikaiset	6 876	6 827
Lyhytaikaiset	52 868	46 499
Yhteensä	59 744	53 326
Siirtovelat		
Korot	697	748
Jätteenkäsittelymaksut	2 350	1 935
Muut jaksotetut kulut	3 083	2 702
Yhteensä	6 130	5 385

15. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

1 000 €	2004	2003
Omasta puolesta		
Rahalaitoslainat joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä	617	
Annetut kiinteistökiinnitykset	700	
Muut annetut vakuudet		
Annetut kiinteistökiinnitykset	84	81
Annetut yritysikiinnitykset	50	
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	284	
Muut vakuudet	943	123
Muut omat vastuut		
Leasingvastuut		
Seuraavana vuonna erääntyvät vuokrat	465	409
Myöhemminä vuosina erääntyvät vuokrat	1 136	529

Konserni ei ole antanut ulkopuolisten puolesta pantteja, kiinnityksiä tai takauksia.

16. Johdannaissopimukset

1 000 €	2004	2003
Koronvaihtosopimukset		
Kohde-etuuden arvo	75 333	82 000
Käypä arvo	-584	-1 592

Johdannaissopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa ja ne on arvostettu tilinpäätöspäivän markkina-arvoon.

Emoyhtiön tilinpäätös

Tuloslaskelma

1 000 €	2004	2003	Liitetieto
Liikevaihto	316 334	301 157	1
Hankinnan ja valmistuksen kulut	-266 083	-247 836	
Bruttokate	50 251	53 321	
Myyntin ja markkinoinnin kulut	-7 788	-7 545	
Hallinnon kulut	-8 403	-9 962	
Liiketoiminnan muut tuotot	910	1 053	4
Liiketoiminnan muut kulut	-716	-407	
Liikevoitto ennen liikearvon poistoja	34 253	36 460	2,3
Liikearvon poistot	-12 010	-11 914	
Liikevoitto	22 243	24 546	
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 899	-2 448	5
Voitto ennen satunnaisia eriä	19 344	22 098	
Satunnaiset erät	1 679	510	6
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	21 023	22 608	
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron lisäys/vähennys	645	-107	
Tuloverot	-7 820	-8 316	7
Tilikauden voitto	13 848	14 185	

Tase

1 000 €	2004	2003	Liitetieto
VASTAAVAA			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet			8
Aineettomat oikeudet	12	20	
Liikearvo	47 425	56 547	
Muut pitkävaikutteiset menot	2 247	2 092	
Ennakkomaksut	60	190	
	49 744	58 849	
Aineelliset hyödykkeet			9
Maa-alueet	4 165	3 404	
Rakennukset ja rakennelmat	25 198	22 784	
Koneet ja kalusto	4 659	4 340	
Muut aineelliset hyödykkeet	49	56	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 155	3 599	
	35 226	34 183	
Sijoitukset			10
Osuudet saman konsernin yrityksissä	10 572	9 194	
Osakkuusyritysten osakkeet	158	158	
Yhteisyritysten osakkeet	3 004		
Pääomalainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2 000		
Muut osakkeet ja osuudet	3 073	3 021	
	18 807	12 373	
Pysyvät vastaavat yhteensä	103 777	105 405	
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	225	159	
Valmiit tuotteet/Tavarat	2 018	1 693	
Muu vaihto-omaisuus	677	159	
	2 920	2 011	
Pitkäaikaiset saamiset			
Lainasaamiset	1	1	
Lyhyaikaiset saamiset			11
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	75 828	61 023	
Myyntisaamiset	29 503	25 464	
Muut saamiset	96	135	
Siirtosaamiset	2 942	2 727	
	108 369	89 349	
Rahat ja pankkisaamiset	17 051	9 659	
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	128 341	101 020	
Vastaavaa yhteensä	232 118	206 425	

1 000 €	2004	2003	Liitetieto
VASTATTAVAA			12
Oma pääoma			
Osakepääoma	19 068	7 913	
Ylikurssirahasto	44 932	7 518	
Edellisten tilikausien voitto	20 777	41 481	
Tilikauden voitto	13 848	14 185	
Oma pääoma yhteensä	98 625	71 097	
Tilinpäätössiirtojen kertymä			
Poistoero	2 779	3 424	
Vieras pääoma			13
Pitkäaikainen			
Lainat rahoituslaitoksilta	66 783	79 083	
Saadut ennakot	1	3	
Muut velat		54	
	66 784	79 140	
Lyhyaikainen			
Lainat rahoituslaitoksilta	12 987	9 167	
Saadut ennakot	2	1	
Ostovelat	8 694	7 061	
Velat saman konsernin yrityksille	10 222	6 401	
Muut velat	27 513	26 289	
Siirtovelat	4 512	3 845	
	63 930	52 764	
Vieras pääoma yhteensä	130 714	131 904	
Vastattavaa yhteensä	232 118	206 425	

Rahoituslaskelma

1000 €	2004	2003
Liiketoiminta		
Liikevoitto	22 243	24 546
Oikaisut:		
Suunnitelman mukaiset poistot	15 826	16 037
Muut oikaisut	31	-387
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	38 100	40 196
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys/vähennys	-3 461	-3 549
Vaihto-omaisuuden lisäys/vähennys	-908	-284
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys/vähennys	3 675	3 199
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	37 406	39 562
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-5 030	-4 976
Saadut korot liiketoiminnasta	2 056	2 585
Maksetut välittömät verot	-8 666	-7 777
Liiketoiminnan rahavirta	25 766	29 394
Investoinnit		
Investoinnit konserniyrityksiin	-2 673	-379
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-7 608	-10 458
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	604	508
Investoinnit muihin sijoituksiin	-4 552	-3
Luovutustulot muista sijoituksista		15
Saadut osingot investoinneista	11	10
Investointien rahavirta	-14 218	-10 307
Rahoitus		
Maksullinen osakeanti	48 569	
Maksettu konserniavustusta	-2 981	-3 802
Saatu konserniavustusta	3 491	470
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		-489
Lyhytaikaisten konsernin sisäisten lainojen takaisinmaksut	-9 856	-8 976
Pitkäaikaisten lainojen nostot	30 771	40 000
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-39 305	-29 167
Maksetut osingot	-34 845	-11 855
Rahoituksen rahavirta	-4 156	-13 819
Rahavarojen muutokset	7 392	5 268
Rahavarat 1.1.	9 659	4 391
Rahavarat 31.12	17 051	9 659

Rahoituslaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. tytäryhtiöiden fuusioiden ja purkujen takia.

Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Liikevaihto

1 000 €	2004	%	2003	%
Liikevaihto toimialoittain				
Ympäristöpalvelut	140 109	44,3	127 133	42,3
Kiinteistöpalvelut	121 404	38,4	118 789	39,4
Teollisuuspalvelut	54 821	17,3	55 235	18,3
Yhteensä	316 334	100,0	301 157	100,0
Liikevaihto markkina-alueittain				
Suomi	313 316	99,0	299 784	99,6
Muut Pohjoismaat	1 152	0,4	349	0,1
Muut EU-maat	1 399	0,4	371	0,1
Muu Eurooppa	197	0,1	623	0,2
Muut maat	270	0,1	30	
Yhteensä	316 334	100,0	301 157	100,0

2. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

	2004	2003
Henkilökunta keskimäärin		
Toimihenkilöt	728	706
Työntekijät	3 226	3 090
Yhteensä	3 954	3 796

1000 €	2004	2003
--------	------	------

Tilikauden henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	93 889	88 490
Eläkekulut	14 474	12 867
Muut henkilösivukulut	6 400	6 054
Yhteensä	114 763	107 411

Johdon palkat ja palkkiot

Hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja	640	395
--	-----	-----

Johdon palkkoja, palkkioita ja eläke-etuuksia selostetaan sivulla 48. Konserniyhtiöiden lähipiiriin kuuluville henkilöille ei ole myönnetty lainoja.

3. Poistot

1 000 €	2004	2003
Toimintokohtaiset poistot		
Hankinnan ja valmistuksen poistot	3 707	3 924
Myyntin ja markkinoinnin poistot	83	161
Hallinnon poistot	26	38
Liikearvon poistot	12 010	11 914
Yhteensä	15 826	16 037

Tase-eräkohtainen poistoerittely sisältyy kohtiin aineettomat ja aineelliset hyödykkeet.

4. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

1 000 €	2004	2003
Liiketoiminnan muut tuotot		
Saman konsernin yritysiltä		
Hallintoveloitus		43
Muilta		
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	440	423
Osakkeiden myyntivoitot	2	2
Vuokratuotot		15
Luottotappioiden palautukset	40	37
Muut	428	533
Yhteensä	910	1 053
Liiketoiminnan muut kulut		
Muille		
Käyttöomaisuuden myynti- ja romutustappiot	30	36
Osakkeiden myyntitappiot		3
Luottotappiot	517	289
Muut	169	79
Yhteensä	716	407

5. Rahoitustuotot ja -kulut

1 000 €	2004	2003
Osinkotuotot	16	14
Muut korko- ja rahoitustuotot	2 068	2 592
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-4 983	-5 054
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-2 899	-2 448
Rahoitustuotot ja -kulut sisältävät:		
Korkotuottoja		
Samanaikaisesti yrityksiltä	1 889	2 265
Muilta	179	327
Korkokuluja		
Samanaikaisesti yrityksille	659	841
Muille	4 278	4 152

6. Satunnaiset erät

1 000 €	2004	2003
Satunnaiset tuotot		
Saadut konserniavustukset	3 066	3 491
Satunnaiset kulut		
Annetut konserniavustukset	1 387	2 981
Satunnaiset erät yhteensä	1 679	510

7. Tuloverot

1 000 €	2004	2003
Tuloverot tilikaudelta varsinaisesta toiminnasta	7 820	8 315
Tuloverot aikaisemmilta tilikausilta		1
Yhteensä	7 820	8 316

8. Aineettomat hyödykkeet

1 000 €	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	51	101 494	4 131	190	105 866
Lisäykset		2 889	425	60	3 374
Vähennykset	-2	-2 620	-549		-3 171
Siirrot erien välillä	-2		134	-190	-58
Hankintameno 31.12.	47	101 763	4 141	60	106 011
Kertyneet poistot 1.1.	-31	-44 947	-2 039		-47 017
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	1	2 620	520		3 141
Tilikauden poistot	-5	-12 011	-375		-12 391
Kertyneet poistot 31.12.	-35	-54 338	-1 894		-56 267
Kirjanpitoarvo yhteensä	12	47 425	2 247	60	49 744

9. Aineelliset hyödykkeet

1 000 €	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 202	26 422	39 373	2 778	3 599	74 374
Lisäykset	275	2 389	1 353	2	1 155	5 174
Vähennykset	-64	-787	-7 391	-986		-9 228
Siirrot erien välillä	550	2 271	834	2	-3 599	58
Hankintameno 31.12.	2 963	30 295	34 169	1 796	1 155	70 378
Kertyneet poistot 1.1.		-5 694	-35 033	-2 722		-43 449
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		300	7 189	985		8 474
Tilikauden poistot		-1 759	-1 666	-10		-3 435
Kertyneet poistot 31.12.		-7 153	-29 510	-1 747		-38 410
Arvonkorotukset 1.1. ja 31.12.	1 202	2 056				3 258
Kirjanpitoarvo yhteensä	4 165	25 198	4 659	49	1 155	35 226

Tuotantokoneiden ja -laitteiden tasearvo 31.12.

4 261

10. Sijoitukset

1 000 €	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet omistusyhteisyyksissä	Osuudet yhteisyyksissä	Pääomallainsaamiset	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	9 194	158			3 021	12 373
Lisäykset	1 378		3 004	2 000	82	6 464
Vähennykset					-30	-30
Kirjanpitoarvo yhteensä	10 572	158	3 004	2 000	3 073	18 807

11. Saamiset

1 000 €	2004	2003
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Lainasaamiset	75 670	60 854
Myyntisaamiset	158	169
Yhteensä	75 828	61 023
Siirtosaamiset		
Korot	20	8
Kela, työterveyshuollon korvaukset	582	820
Lakisääteiset henkilövakuutukset	893	1 243
Vakuutukset	91	
Välittömät verot	730	
Muut	626	656
Yhteensä	2 942	2 727

12. Oma pääoma

1 000 €	2004	2003
Osakepääoma 1.1.		
2002A-optiot	35	
Rahastoanti	7 949	
Uusmerkintä	3 171	
Osakepääoma 31.12.	19 068	7 913
Ylikurssirahasto 1.1.		
2002A-optiot	1 319	
Rahastoanti	-7 949	
Uusmerkintä	44 044	
Ylikurssirahasto 31.12.	44 932	7 518
Edellisten tilikausien voitto 1.1.		
Osingonjako	-34 889	-11 869
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	20 777	41 481
Tilikauden voitto	13 848	14 185
Oma pääoma 31.12.	98 625	71 097
Voitonjakokelpoiset varat		
Edellisten tilikausien voitto	20 777	41 481
Tilikauden voitto	13 848	14 185
Voitonjakokelpoisia varoja	34 625	55 666

13. Vieras pääoma

1 000 €	2005*)	2006	2007	2008	2009
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset lähivuosina					
Lainat rahoituslaitoksilta	12 987	8 474	15 654	27 655	15 000

*) Taseessa lyhytaikaisessa vieraassa pääomassa

Yhtiöllä ei ole velkoja, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluuttua

	2004	2003
Korottomat velat		
Pitkäaikaiset	1	56
Lyhytaikaiset	40 719	37 196
Yhteensä	40 720	37 252
Velat saman konsernin yrityksille		
Lyhytaikaiset korolliset	6 841	3 050
Ostovelat	3 381	3 351
Yhteensä	10 222	6 401
Siirtovelat		
Korot	697	744
Jätteenkäsittelemysmaksut	2 351	1 935
Muut jaksotetut kulut	1 464	1 166
Yhteensä	4 512	3 845

14. Annetut vakuudet, vastuusitoumukset ja muut vastuut

1 000 €	2004	2003
Omasta puolesta		
Rahalaitoslainat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä	617	
Annetut kiinteistökiinnitykset	700	
Muut annetut vakuudet		
Annetut kiinteistökiinnitykset	84	81
Muut vakuudet	115	123
Muut omat vastuut		
Leasingvastuut		
Seuraavana vuonna erääntyvät vuokrat	252	202
Myöhemminä vuosina erääntyvät vuokrat	483	359

15. Johdannaispimukset

1 000 €	2004	2003
Koronvaihtosopimukset		
Kohde-etuuden arvo	75 333	82 000
Käypä arvo	-584	-1 592

Johdannaispimukset on tehty suojaamistarkoituksessa ja ne on arvostettu tilinpäätöspäivän markkina-arvoon.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Osakkepääoma

Lassila & Tikanoja Oyj:n rekisteröity osakkepääoma on 19 068 117 euroa. Osakkeella ei ole nimellisarvoa. Osakkeita on 38 136 234 kappaletta. Osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo on 0,50 euroa. Osake no-teerataan Helsingin Pörssin päälistalla toimialaryhmässä muut palvelut kaupankäyntitunnuksella LAT1V. ISIN-koodi on FIO09010854 ja pörs-sierä 100 kpl.

Yhtiön vähimmäispääoma on 10 000 000 euroa ja enimmäispää-oma 50 000 000 euroa, joissa rajoissa osakkepääomaa voidaan korot-taa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta.

Yhtiöllä on vähintään 20 000 000 ja enintään 100 000 000 osa-keetta, joissa rajoissa lukumäärää voidaan lisätä tai vähentää yhtiöjärjes-tystä muuttamatta.

8.2.2005 hallitus hyväksyi 5 600 uuden osakkeen merkinnän 2002A-optio-oikeuksilla. Näiden merkintöjen seurauksena yhtiön osa-kepääoma nousee 2 800 eurolla 19 070 917 euroon ja yhtiön osakkei-den lukumäärä nousee 38 141 834 osakkeeseen osakkepääoman ko-rotuksen tultua merkityksi kaupparekisteriin.

Rahastoanti

15.11.2004 pidetty ylimääräinen yhtiökokous päätti korottaa yhtiön osakkepääomaa 7 948 544 euron määrällisellä rahastoannilla 7 948 544 eurosta 15 897 088 euroon siten, että yhdellä vanhalla osakkeella sai vastikkeetta yhden uuden osakkeen. Uusia osakkeita annettiin yh-teensä 15 897 088 kappaletta, ja rahastoannin jälkeen yhtiön osak-keiden lukumäärä oli 31 794 176. Rahastoannin täsmäytyspäivä oli 18.11.2004 ja rahastoannissa annetut uudet osakkeet kirjattiin osak-

keenomistajien arvo-osuustileille 19.11.2004. Rahastoannissa annetut uudet osakkeet oikeuttivat täyteen osinkoon ja tuottivat muut osakkee-seen liittyvät oikeudet yhtiössä osakkepääoman korotuksen tultua rekis-teröidyksi kaupparekisteriin.

Osakeanti

Ylimääräinen yhtiökokous päätti korottaa yhtiön osakkepääomaa osak-keenomistajien merkintäoikeuteen perustuvalla uusmerkinnällä enintään 3 179 417 eurolla laskemalla liikkeeseen enintään 6 358 834 uutta osaketta. Merkintäaika oli 23.11.–15.12.2004. Merkintäoikeuk-silla merkittiin 6 342 058 osaketta, joka oli 99,7 prosenttia tarjottujen osakkeiden määrästä. Osakeannin seurauksena yhtiön osakkepääoma nousi 15 897 088 eurosta 19 068 117 euroon ja yhtiön osakkeiden lu-kumäärä 31 794 176 osakkeesta 38 136 234 osakkeeseen.

Osakkeet tarjottiin osakkeenomistajien merkittäväksi samassa suh-teessa kuin he omistivat yhtiön osakkeita. Osakkeenomistaja, joka osakeannin täsmäytyspäivänä 18.11.2004 oli merkitty Suomen Arvo-paperikeskus Oy:n ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon, sai yhden va-paasti luovutettavissa olevan merkintäoikeuden jokaista omistamaansa yhtiön osaketta kohden. Osakkeenomistaja tai se, jolle merkintäoikeu-det olivat siirtyneet, oli oikeutettu merkitsemään jokaista viittä merkintä-oikeutta kohden kaksi osaketta.

Osakeannissa merkityt uudet osakkeet olivat kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssin päälistalla 16.–21.12.2004 omana arvo-osuuslajinaan. Tämä arvo-osuuslaji yhdistettiin vanhaan osakelajiin 21.12.2004 tehdyn kaupparekisterimerkinnän jälkeen ja otettiin kau-pankäynnin kohteeksi Helsingin Pörssissä 22.12.2004.

Osakkepääoman ja osakemäärän muutokset 1.1.–31.12.2004

Merkitty kaupparekisteriin	Muutos	Osakkepää-oman muutos €	Osakkeiden määrän muutos kpl	Osakkepää-oma €	Osakkeiden määrä kpl
1.1.2004				7 913 154	15 826 308
10.8.2004	Merkintä 2002A-optioilla	1 250	2 500	7 914 404	15 828 808
17.11.2004	Merkintä 2002A-optioilla	34 140	68 280	7 948 544	15 897 088
18.11.2004	Rahastoanti 1:1	7 948 544	15 897 088	15 897 088	31 794 176
21.12.2004	Uusmerkintä 5:2 à 7,50 € *)	3 171 029	6 342 058	19 068 117	38 136 234

* Merkintäsuhde ennen rahastoantia

Osakkeen vaihto

Yhtiön osakkeiden osakeantioikaistu vaihto vuoden 2004 aikana Hel-singin Pörssissä oli 17 264 627 kappaletta, mikä on 49,8 prosenttia osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä. Vaihdon arvo oli 219,6 miljoonaa euroa. Osakeantioikaistu kaupantekokurssi vaihteli 11,48 ja 14,09 euron välillä. Viimeinen kaupantekokurssi oli 13,13 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo 30.12.2004 oli 500,7 miljoonaa euroa.

Liputusilmoitukset

5.4.2004 yhtiö sai Tapiola-ryhmältä Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 9 pykälän mukaisen ilmoituksen, jonka mukaan Tapiola-ryhmän osuus Lassila & Tikanoja Oyj:n äänimäärästä ja osakkeista on laskenut 4,88 prosenttiin.

22.12.2004 Tapiola-ryhmä ilmoitti, että sen osuus Lassila & Tikanoja Oyj:n äänimäärästä ja osakkepääomasta oli 5,05 prosenttia Lassila & Tikanoja Oyj:n osakeannista johtuvan osakkepääoman koro-tuksen tultua merkityksi kaupparekisteriin 21.12.2004.

Optio-oikeudet 2002

Vuoden 2002 varsinainen yhtiökokous päätti enintään 400 000 optio-oikeuden antamisesta Lassila & Tikanoja -konsernin avainhenkilöille. 130 000 merkittiin tunnuksella 2002A, 130 000 tunnuksella 2002B ja 140 000 tunnuksella 2002C.

Kukin optio-oikeus oikeutti sen haltijan merkitsemään yhden Lassila & Tikanoja Oyj:n osakkeen, joten yhtiön osakkeiden lukumäärä saattoi nousta merkintöjen seurauksena enintään 400 000 uudella osakkeella. Kukin osake tuottaa yhden äänen. Näiden osakkeiden osuus oli 2,5 % yhtiön osakemäärästä ja sen tuottamista äänistä optioiden antamishetkellä.

Ylimääräisen yhtiökokouksen 15.11.2004 päättämä rahastoanti kaksinkertaisti käyttämättömien optioiden määrän sekä niillä merkittävässä olevien osakkeiden määrän.

Lassila & Tikanoja -konsernin avainhenkilöt ovat merkinneet kaikki 2002A-optio-oikeudet, 256 000 2002B-optio-oikeutta ja 274 000 2002C-optio-oikeutta. Loput 2002B- ja 2000C-optio-oikeudet on merkinnyt Lassila & Tikanoja Oyj:n kokonaan omistama tytäryhtiö L&T Advance Oy annettavaksi myöhemmin Lassila & Tikanoja -konsernin nykyisille tai tuleville avainhenkilöille. Optio-oikeuksia on saanut merkitä 28 henkilöä.

Osakkeiden merkintäaika 2002A-optio-oikeuksilla on 2.5.2004–30.10.2005, 2002B-optio-oikeuksilla 2.5.2005–30.10.2006 ja 2002C-optio-oikeuksilla 2.5.2006–30.10.2007. Osakkeiden merkintähinta on 2002A-optio-oikeuksilla yhtiön osakkeen vaihdolla painotettu keskipörssi Helsingin Pörssissä toukokuussa 2002 pyöristettynä lähimpään senttiin, 2002B-optio-oikeuksilla yhtiön osakkeen vaihdolla painotettu keskipörssi Helsingin Pörssissä toukokuussa 2003 pyöris-

tettynä lähimpään senttiin ja 2002C-optio-oikeuksilla yhtiön osakkeen vaihdolla painotettu keskipörssi Helsingin Pörssissä toukokuussa 2004 pyöristettynä lähimpään senttiin. Merkintähintaa alennetaan merkintähinnan määräytymisen jälkeen päätettävien ja ennen osakemerkintää jaettavien osakekohtaisten osinkojen määrällä, joka ylittää yhteensä 70 prosenttia sen tilikauden osakekohtaisesta voitosta, jolta osinkoja jaetaan. Optio-oikeuksilla merkittyjen osakkeiden osinko-oikeus ja muut osakeoikeudet alkavat osakepääoman korotuksen tultua rekisteröidyksi kaupparekisteriin.

Ylimääräisen yhtiökokouksen 15.11.2004 päättämät pääomajärjestelyt vaikuttivat optio-oikeuksilla merkittävien osakkeiden merkintähintaan seuraavasti: Osakkeen merkintähinta puolittui rahastoannin seurauksena. Lisäosinko alensi osakkeen merkintähintaa osakekohtaisella määrällään täysimääräisesti. Uusmerkinnän osalta osakkeen merkintähintaa korjattiin kertoimella, jossa huomioidtiin yhtiön osakkeen laskennallinen arvomuutos merkintäoikeuden irrottua 16.11.2004. Merkintähinta on 18.11.2004 lähtien 2002A-optio-oikeuksilla 7,86 euroa, 2002B-optio-oikeuksilla 7,02 euroa ja 2002C-optio-oikeuksilla 11,46 euroa.

2002A-optio-oikeuksilla oli merkitty rahastoantioikaistuna yhteensä 147 160 osaketta 27.1.2005 mennessä. Jäljellä olevilla 2002A-optio-oikeuksilla voidaan merkitä vielä enintään 112 840 osaketta. Kaikilla jäljellä olevilla optio-oikeuksilla voidaan merkitä yhteensä enintään 652 840 osaketta, mikä on 1,71 prosenttia yhtiön osakemäärästä.

2002A-optio-oikeudet ovat olleet kaupankäynnin kohteena Helsingin Pörssissä 3.5.2004 lähtien. Optioiden kaupankäyntitunnus on LAT1VEW102. Pörssierä on 100 kappaletta.

Johdon osakkeenomistus

Hallituksen jäsenten osakkeenomistus

	Osakkeita 31.1.2005	Osakkeita 30.1.2004	% osakkeista ja äänimäärästä
Juhani Maijala	1 523 544	1 408 480	4,00
Heikki Hakala	12 132	8 000	0,03
Lasse Kurkilahti	3 000	2 000	0,01
Juhani Lassila	9 360	7 200	0,02
Evald ja Hilda Nissin Säätiö	2 413 584	2 011 320	6,33
Soili Suonoja	1 600	600	
Yhteensä	3 963 220	3 437 600	10,39

Johtajiston omistamat osakkeet ja optio-oikeudet

	Osakkeita		2002A-optio-oikeuksia		2002B-optio-oikeuksia	2002C-optio-oikeuksia
	31.1.2005	30.1.2004	31.1.2005	30.1.2004	31.1.2005	31.1.2005
Jari Sarjo	9 600	6 000	10 000	38 000	40 000	42 000
Arto Nivalainen	4 800	4 000	19 000	19 000	20 000	22 000
Anna-Maija Apajalahti	1 920	1 600	15 920	19 000	20 000	22 000
Jorma Mikkonen	720	600		19 000	15 000	16 000
Martin Forss	720	600	13 320	15 000	15 000	18 000
Fredrik Forss	1 200	1 000				
Kari Korpelainen	240	200		9 000	15 000	16 000
Sirkka Tuomola	38 400	32 000	7 000	15 000	15 000	16 000

Osakkeiden ja optio-oikeuksien lukumäärät 30.1.2004 on korjattu rahastoantikertoimella.

Osingonjakopoliitiikka

Lassila & Tikanoja Oyj:n osingon määrä on sidottu tilikauden tulokseen. Se osa tuloksesta, jota ei katsota tarvittavan yhtiön terveen kehityksen varmistamiseen, jaetaan osakkaille.

Lisäosinko

15.11.2004 pidetty ylimääräinen yhtiökokous päätti, että 31.12.2003 päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen perusteella jaetaan 18.3.2004 pidetyssä varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetyn 1,20 euron suuruisen osingon lisäksi osinkoa 1,00 euroa osaketta kohden. Osakeantioikaistu osinko on yhteensä 1,01 euroa.

Lunastusvelvollisuuslauseke

Yhtiöjärjestyksen 15 §:n mukaan osakkeenomistaja, jonka osuus yhtiön kaikista osakkeista joko yksin tai lausekkeessa määritetyn mukaan yhdessä toisten osakkeenomistajien kanssa saavuttaa tai ylittää 33 1/3 tai 50 prosenttia, on velvollinen lunastamaan muiden osakkeenomistajien vaatimuksesta näiden osakkeet ja osakkeisiin oikeuttavat arvopaperit.

Hallituksen valtuudet

Yhtiön hallituksella ei ole valtuuksia osakeantoihin eikä vaihtovelkakirjan tai optiolainan liikkeelle laskemiseen. Hallituksella ei myöskään ole valtuuksia omien osakkeiden hankkimiseen eikä luovuttamiseen.

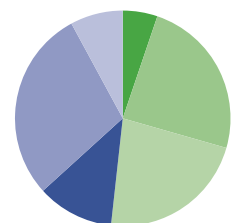
Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain

Osakkeita kpl	Omistajien lukumäärä	%-osuus	Osakemäärä kpl	% osakkeista ja äänimäärästä
1-1 000	2 865	69,3	1 204 312	3,2
1 001-5 000	852	20,6	1 833 327	4,8
5 001-10 000	169	4,1	1 238 690	3,2
10 001-100 000	204	4,9	5 833 484	15,3
yli 100 000	44	1,1	25 173 442	66,0
	4 134	100	35 283 255	92,5
Hallintarekisteröidyt osakkeet			2 812 435	7,4
Yhteistilillä			40 544	0,1
Yhteensä			38 136 234	100

Osakkeenomistuksen jakautuminen sektoreittain

	Omistajien lukumäärä	%-osuus	Osakemäärä kpl	% osakkeista ja äänimäärästä
Yritykset				
Julkiset yritykset	11	0,3	15 400	0,0
Yksityiset yritykset	372	9,0	1 994 992	5,2
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	59	1,4	9 241 115	24,2
Julkisyhteisöt	47	1,1	8 486 842	22,3
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	132	3,2	4 397 868	11,5
Kotitaloudet	3 488	84,4	10 967 120	28,8
Ulkomaiset osakkeenomistajat	25	0,6	179 918	0,5
	4 134	100	35 283 255	92,5
Hallintarekisteröidyt osakkeet			2 812 435	7,4
Yhteistilillä			40 544	0,1
Yhteensä			38 136 234	100

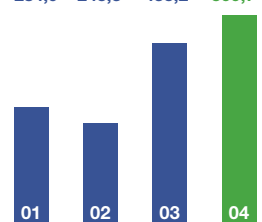
Osakkeenomistuksen jakautuminen % osakkeista ja äänistä

- Yritykset
- Rahoitus- ja vakuutuslaitokset
- Julkisyhteisöt
- Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt
- Kotitaloudet
- Ulkomaiset ja hallintarekisteröidyt

Osakekannan markkina-arvo 31.12, milj. €

284,9 245,3 435,2 500,7

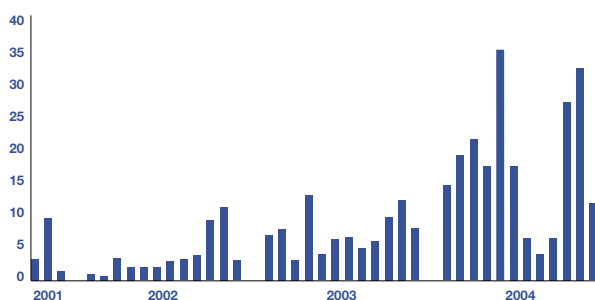
Suurimmat osakkeenomistajat

Osakas	Osakemäärä kpl	% osakkeista ja äänimäärästä
1. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	2 768 400	7,3
2. Evald ja Hilda Nissin Säätiö	2 413 584	6,3
3. Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo	2 171 238	5,7
4. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola	1 974 240	5,2
5. Tapiola-ryhmä	1 927 156	5,1
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	974 976	2,6
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	577 960	1,5
Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola	242 760	0,6
Sijoitusrahasto Tapiola Hyvinvointi	89 460	0,2
Sijoitusrahasto Tapiola Tulevaisuus	42 000	0,1
6. Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	1 894 980	5,0
7. Juhani Majjala	1 523 544	4,0
8. Heikki Bergholm	850 300	2,2
9. Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy:n hallinnoimat sijoitusrahastot	804 500	2,1
10. Mikko Majjala	679 200	1,8
11. Kristiina Turjanmaa	595 642	1,6
12. Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	595 000	1,6
13. Valtion Eläkerahasto	550 000	1,4
14. Sijoitusrahasto OP-Delta	549 240	1,4
15. Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola	528 000	1,4
16. Liikesivistysrahaston kannatusyhdistys ry	406 800	1,1
17. Nordea Henkivakuutus Suomi Oy	366 206	1,0
18. Sijoitusrahasto Evli Select	351 928	0,9
19. Sijoitusrahasto OP-Suomi Kasvu	313 400	0,8
20. Sijoitusrahasto Aktia Secura	265 000	0,7
Yhteensä	21 528 358	56,5

Kaikki yhtiön osakkaita koskevat tiedot perustuvat arvo-osuusrekisteriin 31.1.2005

Lassila & Tikanojan osakkeiden vaihto

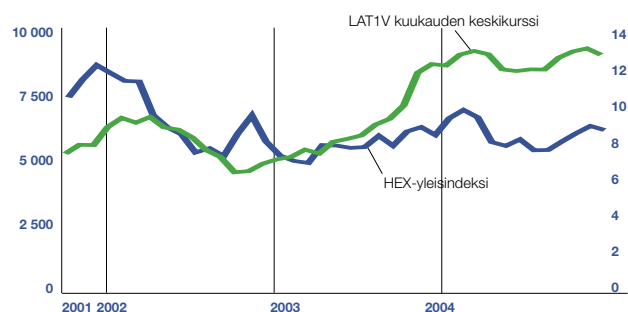
milj. €

Lassila & Tikanojan osakekurssin osakeantioikaistu kehitys

HEX-yleisindeksi

€

Osakekohtaiset tunnusluvut

	2004	2003	2002	Pro forma 2001	Pro forma 2000
Tulos/osake, € (EPS)	0,62	0,63	0,46	0,43	0,29
Oma pääoma/osake, €	3,43	2,78	2,49	2,31	2,11
Osinko/osake, €	0,25*	1,01	0,34	0,28	0,23
Osinko/tulos, %	40,5*	159,6	74,7	64,1	80,1
Efektiiivinen osinkotuotto, %	1,9*	8,0	4,8	3,3	
Hinta/voitto-suhde (P/E)	21,3	19,9	15,4	19,2	
Liiketoiminnan rahavirta/osake, €	1,46	1,40	1,22	1,18	0,62
Osakeantioikaistu tilikauden alin kaupantekokurssi, €	11,48	6,89	5,97	5,51	
ysin kaupantekokurssi, €	14,09	13,54	10,21	8,49	
keskikurssi, €	12,72	8,83	7,30	7,84	
viimeinen kaupantekokurssi, €	13,13	12,62	7,12	8,26	
Osakekannan markkina-arvo 31.12., milj. €	500,7	435,2	245,3	284,9	
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin vuoden aikana	34 650 239	34 477 003	34 477 003	34 477 003	34 477 003
vuoden lopussa	38 136 234	34 477 003	34 477 003	34 477 003	34 477 003
Osakkeiden osakeantioikaistu vaihto, kpl	17 264 627	10 365 220	6 295 050	1 872 566**	
% keskimääräisestä osakemäärästä	49,8	30,1	18,3	5,4**	
Osakkeiden vaihto, 1 000 €	219 558	91 556	45 943	14 681**	

*) Hallituksen ehdotus

***) 3 kuukautta 1.10.–31.12.2001

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Tulos/osake =	$\frac{\text{voitto ennen satunnaisia eriä} - \text{tuloverot sisältäen laskennallisen verovelan muutoksen} - \text{vähemmistöosuus}}{\text{osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin}}$
Oma pääoma/osake =	$\frac{\text{oma pääoma}}{\text{osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osinko/osake =	$\frac{\text{tilikauden osinko/osake}}{\text{tilikauden jälkeen tapahtuneiden osakeantien oikaisukerroin}}$
Osinko/tulos, % =	$\frac{\text{osinko/osake}}{\text{tulos/osake}} \times 100$
Efektiiivinen osinkotuotto, % =	$\frac{\text{osinko/osake}}{\text{tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}} \times 100$
Hinta/voitto-suhde (P/E) =	$\frac{\text{tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}}{\text{tulos/osake}}$
Liiketoiminnan rahavirta/osake =	$\frac{\text{liiketoiminnan rahavirta rahoituslaskelmasta}}{\text{osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin}}$
Osakekannan markkina-arvo =	$\text{osakkeiden lukumäärä} \times \text{tilikauden viimeinen kaupantekokurssi}$
Osakeantioikaisukerroin =	2,178462

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2004	2003	2002	Pro forma 2001	Pro forma 2000
Liikevaihto, milj. €	336,7	306,3	267,2	245,8	210,8
Liikevoitto ennen liikearvon poistoja, milj. €	43,5	43,4	32,8	31,8	22,6
% liikevaihdosta	12,9	14,2	12,3	12,9	10,7
Liikevoitto, milj. €	34,6	35,7	26,8	26,3	18,4
% liikevaihdosta	10,3	11,7	10,0	10,7	8,7
Voitto ennen satunnaisia eriä, milj. €	30,4	31,8	23,2	21,5	14,8
% liikevaihdosta	9,0	10,4	8,7	8,7	7,0
Voitto ennen veroja ja vähemmistöosuutta, milj. €	30,4	31,8	23,2	21,5	14,8
% liikevaihdosta	9,0	10,4	8,7	8,7	7,0
Tilikauden voitto	21,4	21,8	15,9	14,8	9,9
% liikevaihdosta	6,3	7,1	5,9	6,0	4,7
EVA, milj. €	16,8	19,6	11,3	10,6	
Liiketoiminnan rahavirta, milj. €	50,7	48,2	42,0	40,7	21,3
Taseen loppusumma, milj. €	272,6	238,7	212,1	209,1	214,5
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	19,0	24,0	19,2	19,5	13,8
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	17,5	20,5	16,5	15,9	17,2
Omavaraisuusaste, %	48,8	40,6	41,0	38,1	33,9
Gearing, %	45,7	80,1	84,4	91,9	126,0
Korolliset nettovelat, milj. €	60,4	77,6	73,3	73,1	91,6
Bruttoinvestoinnit, milj. €	49,0	43,8	33,6	14,8	136,4
% liikevaihdosta	14,6	14,3	12,6	6,0	64,7
Poistot	29,9	25,6	22,2	22,0	17,7
Henkilöstö kokopäiväiseksi muutettuna keskimäärin	5 409	4 595	3 763	3 676	3 428

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Oman pääoman tuotto, % (ROE) =	$\frac{\text{voitto ennen satunnaisia eriä} - \text{tuloverot sisältäen laskennallisen verovelanmuutoksen}}{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus (keskiarvo)}} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI) =	$\frac{\text{voitto ennen satunnaisia eriä} + \text{korokulut ja muut rahoituskulut}}{\text{taseen loppusumma} - \text{korottomat velat (keskiarvo)}} \times 100$
Omavaraisuusaste, % =	$\frac{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$
Korolliset nettovelat =	korollinen vieras pääoma - rahat ja pankkisaamiset
Gearing, % =	$\frac{\text{korolliset nettovelat}}{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}} \times 100$
EVA =	liikevoitto - sijoitetulle pääomalle (vuosineljännesten keskiarvo) laskettu kustannus ennen veroja WACC 2001–2002: 9,5 % WACC 2003: 9,0 %

Voitonjakoehdotus

Voitonjakokelpoiset varat konsernitaseen 31.12.2004 mukaan	59 601 561,00 euroa
Emoyhtiön voitto	13 847 750,83 euroa
Emoyhtiön edellisten tilikausien voitto	20 777 307,20 euroa
<hr/>	
Emoyhtiön taseen mukaiset voitonjakokelpoiset varat yhteensä 31.12.2004	34 625 058,03 euroa
Hallitus ehdottaa, että osinkoa jaetaan 0,25 euroa 38 141 834 osakkeelle	9 535 458,50 euroa
Jätetään tilille edellisten tilikausien voitto	25 089 599,53 euroa
<hr/>	
Yhteensä	34 625 058,03 euroa

Hallituksen päätöksen mukaan osingonmaksun täsmäytyspäivä on 7.4.2005. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että osinko maksetaan täsmäytysajan päätyttyä 14.4.2005.

Helsingissä 8. päivänä helmikuuta 2005

Juhani Majjala

Heikki Hakala

Juhani Lassila

Lasse Kurkilahti

Soili Suonoja

Jari Sarjo
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Olemme tarkastaneet Lassila & Tikanoja Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2004. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja emoyhtiön hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty emoyhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen voitonjakoehdotus on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 17. päivänä helmikuuta 2005

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Heikki Lassila
KHT

Hallinnointi

Lassila & Tikanoja Oyj noudattaa 1.7.2004 voimaan tullutta Helsingin Pörssin, Keskukskauppakamarin sekä Teollisuuden ja Työntekijöiden Keskusliiton suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä (Corporate Governance –suositus).

Liiketoiminnan organisointi

Liiketoiminta on jaettu kolmeen palvelutoimialaan: Ympäristöpalvelut, Kiinteistöpalvelut ja Teollisuuspalvelut. Toimialoja johtavat toimialajohtajat, jotka raportoivat toimitusjohtajalle. Latvialaisen tytäryhtiön operatiivinen johto raportoi yritysuunnittelu- ja kehitysjohtajalle. Lisäksi yhtiö harjoittaa ympäristöhuoltoalan tuotekauppaa.

Kenttätoiminta oli vuoden 2004 loppuun saakka organisoitu siten että Suomi oli jaettu viiteen alueeseen ja aluejohtajat raportoivat toimialajohtajille. Ympäristö- ja Teollisuuspalvelut luopuivat alueorganisaatiosta vuoden 2005 alusta. Näiden toimialojen tulokset raportoivat tuotelinjohtajille. Kiinteistöpalveluille rakennetaan uusi alueorganisaatio ja alueiden määrä supistuu kolmeen. Hallinto, markkinointi, tuotekehitys sekä yhteisten prosessien johto on keskitetty.

Yhtiökokous

Yhtiökokous on Lassila & Tikanoja Oyj:n ylin päättävä elin. Yhtiökokous päättää sille osakeyhtiölain mukaan kuuluvista tehtävistä, kuten tilinpäätöksen vahvistamisesta ja osingonjaosta, vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle sekä hallituksen ja tilintarkastajan valinnasta ja heille maksettavista palkkioista. Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain huhtikuun loppuun mennessä. Ylimääräinen yhtiökokous kutsutaan tarvittaessa koolle käsittelemään tiettyä yhtiökokoukselle tehtyä ehdotusta. Yhtiökokouksen kutsuu koolle yhtiön hallitus.

Lassila & Tikanoja Oyj:n kullakin osakkeella on yksi ääni. Äänioikeutta on yhtiöjärjestyksellä rajoitettu niin, ettei kukaan osakkeenomistaja ole yhtiökokouksessa oikeutettu äänestämään enemmän kuin yhdellä viidesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä.

Etukäteistiedottaminen

Osakkeenomistajat kutsutaan yhtiökokoukseen yhdessä yhtiön kotipaikkakunnalla ilmestyvässä sanomalehdessä julkaistavalla yhtiökokouskutsulla. Hallituksen ehdotukset yhtiökokoukselle sekä kokouskutsu julkistetaan myös pörssitiedotteena. Hallitukseen ehdolla olevat henkilöt ja ehdotus yhtiön tilintarkastajaksi julkistetaan yhtiökokouskutsun yhteydessä tai erillisenä pörssitiedotteena ennen yhtiökokousta.

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan läsnäolo yhtiökokouksessa

Hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja hallituksen jäseneksi ehdolla olevat henkilöt ovat läsnä yhtiökokouksessa, ellei poissaololle ole pätevää syytä.

Hallitus

Kokoonpano ja toimikausi

Yhtiöjärjestyksen mukaan Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään seitsemän jäsentä. Hallituksen jäsenet valitsee varsinainen yhtiökokous. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy vaalia seuraavan ensimmäisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Hallitukseen ei voida valita henkilöä, joka on täyttänyt 70 vuotta. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Hallituksen jäsenet ovat: puheenjohtaja Juhani Majjala, varapuheenjohtaja Heikki Hakala, Lasse Kurkilahti, Juhani Lassila ja Soili Suonoja. Hallituksen jäsenten henkilö- ja omistustiedot on esitetty sivulla 50. Tiedot omistuksissa vuoden aikana tapahtuneista muutoksista ovat sivulla 40.

Toimitusjohtaja ei ole hallituksen jäsen, mutta on läsnä hallituksen kokouksissa.

Hallituksen tehtävät

Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus päättää asioista, joilla yhtiön toiminnan laajuus huomioon ottaen on huomattava merkitys yhtiön toiminnalle.

Hallituksella on vuonna 2004 hyväksytty työjärjestys, jota noudatetaan yhtiöjärjestyksen, Suomen lainsäädännön ja muiden säännösten ohella.

Työjärjestyksen mukaan hallituksen tehtäviä ovat:

- päättää yhtiön strategiasta ja vahvistaa toimialastrategiat
- päättää konsernirakenteesta ja -organisaatiosta
- varmistaa johtamisjärjestelmän toiminta
- käsitellä ja hyväksyä osavuositarkastus, konsernitilinpäätös ja toimintakertomus
- vahvistaa konsernin toimintasuunnitelma, budjetti ja investointisuunnitelma
- päättää strategisesti tai taloudellisesti merkittävistä investoinneista, yritysostoista, -myynneistä tai -järjestelyistä sekä vastuusitoumuksista ja rahoitusjärjestelyistä
- vahvistaa riskienhallinta- ja raportointimenettely sekä vakuutus- ja rahoituspolitiikka
- nimittää ja erottaa toimitusjohtaja sekä valvoa ja arvioida hänen toimintaansa
- hyväksyä toimitusjohtajan välittömien alaisten nimitykset
- päättää toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan välittömien alaisten palkoista, palkkioista ja muista eduista sekä palvelusuhteiden ehdoista
- päättää johdon palkitsemis- ja kannustinjärjestelmästä
- laatia osinkopolitiikka ja vastata osakasarvon kehittymisestä
- vahvistaa yhtiön toimintaperiaatteet (arvot)

Kokouskäytäntö

Hallitus kokoontuu noin 12 kertaa vuodessa. Tarvittaessa hallitus pitää puhelinkokouksia. Hallituksen kokousten koollekutsumisesta ja kokoustyöskentelystä vastaa hallituksen puheenjohtaja. Kokouksen esittelijänä toimii toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että hallitus saa käyttöönsä riittävät tiedot yhtiön toiminnan ja taloudellisen tilanteen arvioimista varten. Toimitusjohtaja valvoo hallituksen päätösten täytäntöönpanoa ja raportoi hallitukselle niiden täytäntöönpanosta.

Hallituksella oli 15 kokousta vuonna 2004. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti oli 96.

Hallituksen toiminnan arviointi

Hallitus arvioi toimintaansa ja työskentelytapojaan tekemällä vuosittain itsearvioinnin.

Riippumattomuusarviointi

Hallitus on arvioinut jäsentensä riippumattomuuden Corporate Governance -suositusten kohdan 18 mukaisesti. Yhtiöstä riippumattomia katsottiin olevan hallituksen varapuheenjohtajan Heikki Hakalan sekä jäsenten Lasse Kurkilahden, Juhani Lassilan ja Soili Suonojan. Hallituksen puheenjohtaja Juhani Majjala on yhtiöstä riippuvainen, koska hän on toimitusjohtajana yhtiön.

Kaikki hallituksen jäsenet ovat riippumattomia merkittävästä osakkeenomistajasta.

Hallituksen puheenjohtajan tehtävät

Hallituksen puheenjohtajan tehtävä on päätoiminen. Hän johtaa Lassila & Tikanojan kannalta keskeisten strategisten päätösten valmistelua ja valvoo niiden toteuttamista, vastaa yhdessä toimitusjohtajan kanssa sijoittajasuhteiden hoitamisesta sekä päättää toimitusjohtajan esityksestä erikseen määritellyistä investoinneista. Hänen velvollisuutensa hoitaa yhteyksiä Lassila & Tikanojan eri sidosryhmiin korostuvat päätoimisuuden vuoksi.

Valiokunnat

Hallitus ei ole perustanut valiokuntia. Koko hallitus käsittelee kaikille kuuluvat asiat.

Toimitusjohtaja

Lassila & Tikanoja Oy:n toimitusjohtajan valitsee yhtiön hallitus. Toimitusjohtaja hoitaa juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Hän vastaa myös strategiaprosessista. Toimitusjohtaja on Jari Sarjo. Hänen henkilö- ja omistustietonsa on esitetty sivulla 50.

Muu johto

Toimitusjohtajaa avustaa yhtiön johtamisessa johtajisto. Johtajiston jäsenet on esitelty sivulla 51. Tarkemmat tiedot johtajiston omistuksista ja niissä vuoden aikana tapahtuneista muutoksista ovat sivulla 40.

Palkitseminen

Hallitus

Hallituksen jäsenten palkkioista päättää yhtiökokous etukäteen vuodeksi kerrallaan. Vuoden 2004 yhtiökokous päätti maksaa hallituksen puheenjohtajalle 12 000 euroa kuukaudessa, hallituksen varapuheenjohtajalle 25 500 euroa vuodessa ja jäsenille 21 000 euroa vuodessa. Palkkiot maksettiin siten, että hallituksen varapuheenjohtaja ja jäsen hankki palkkion netto-osuudella (40 % palkkiosta) yhtiön osakkeita Helsingin Pörssin järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä. Hallituksen puheenjohtaja hankki yhtiön osakkeita 16 000 euron määrällä ja se vähennettiin hänen nettokuukausipalkkiostaan kuukausittain yhtä suurina erinä vuoden 2004 aikana. Päätoimisen puheenjohtajan (osa-aikainen) koko vuoden palkka yhteensä luontoisetuineen oli 161 982 euroa.

Hallituksen jäsenet eivät kuulu yhtiön optio-ohjelman piiriin eikä heillä ole eläkesopimuksia yhtiön kanssa.

Toimitusjohtaja ja muu johto

Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan välittömien alaisten palkasta, palkkioista ja muista eduista päättää hallitus. Toimitusjohtaja ja johtajisto kuuluvat yhtiön avainhenkilöille suunnatun optio-ohjelman piiriin. Lisäksi käytössä on EVA-pohjainen tulospalkkiojärjestelmä, jonka perusteet hallitus hyväksyy vuosittain etukäteen. Toimitusjohtajalle ja johtajistolle ei makseta erillisiä palkkioita tytäryhtiöiden hallitusten jäsenyyksistä.

Vuonna 2004 toimitusjohtajan palkka oli yhteensä 369 413 euroa, joka sisältää palkan, EVA-pohjaisen tulospalkkion, luontoisedut sekä optio-oikeuksien käyttämisestä syntyneen optioedun.

Toimitusjohtajan kanssa on tehty kirjallinen toimitusjohtajasopimus. Sopimuksen mukaan toimitusjohtajan irtisanomisaika on yhtiön irtisanoessa 12 kuukautta, toimitusjohtajan irtisanoutuessa kuusi kuukautta.

Toimitusjohtajalla on oikeus siirtyä eläkkeelle 60-vuotiaana. Eläkkeen määrä on sovittu etukäteen, ja siihen tehdään vuosittain indeksikorotus. Määrä on alle täysimääräisen TEL-eläkkeen.

Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus

Yhtiön taloudellista kehitystä seurataan kuukausittain koko konsernin kattavan operatiivisen raportointijärjestelmän avulla. Järjestelmä kattaa toteutumatietojen lisäksi budjetit, ennusteet ja investointien seurannan.

Yhtiöllä on hallituksen vahvistamat vakuutus-, rahoitus- ja riskienhallintapolitiikat.

Yhtiöllä ei ole omaa erillistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota, mikä otetaan huomioon tilintarkastuksen laajuutta ja sisältöä määriteltäessä.

Sisäpiirihallinto

Lassila & Tikanoja -konsernissa noudatetaan hallituksen päätöksellä Helsingin Pörssin sisäpiiriohjetta vuodelta 1999. Lassila & Tikanojan sisäpiiriohje on eräiltä osiltaan yleisohjetta ankarampi.

Sisäpiirirekisteritietoja ylläpidetään Suomen Arvopaperikeskus Oy:n SIRE-järjestelmässä. Lakimääräisiä sisäpiiriläisiä ovat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja päävastuullinen tilintarkastaja. Lisäksi yhtiö ylläpitää 24:n määrättyyn sisäpiiriin nimetyn henkilön sisäpiirirekisteritietoja. Määrättyjä sisäpiiriläisiä ovat yhtiön johtajisto, toimialojen johto, taloudesta vastaavat henkilöt sekä johdon sihteerit. Laajoista tai muuten merkittävistä hankkeista pidetään hankekohtaisia sisäpiirirekistereitä. Sisäpiirivastaavana toimii talousjohtaja.

Sisäpiiriläiset eivät saa käydä kauppaa yhtiön osakkeilla kauden päättymisen ja kyseistä kautta koskevan osavuositarkastuksen tai tilinpäätöstiedotteen julkistamisen välisenä aikana. Määrättyjen sisäpiiriläisten on pyydettävä sisäpiirivastaavalta arvio suunnittelemansa osakekaupan lain- ja ohjeenmukaisuudesta.

Lassila & Tikanoja Oyj:n laajennetun sisäpiirin osakkeen- ja optionomistukset ovat luettavissa yhtiön Internet-sivuilla.

Tilintarkastus

Lassila & Tikanojan lakisääteisestä tilintarkastuksesta vastaa yhtiökokouksen valitsema tilintarkastaja PricewaterhouseCoopers Oy. Päävastuullinen tilintarkastaja on KHT Heikki Lassila.

Tilintarkastuksen laajuutta ja sisältöä määriteltäessä otetaan huomioon, että yhtiöllä ei ole omaa erillistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota.

Tilintarkastaja sopii yhdessä hallituksen puheenjohtajan ja toimitusjohtajan kanssa vuosittain tilintarkastussuunnitelmasta ja käy heidän kanssaan läpi tilintarkastushavainnot. Päävastuullinen tilintarkastaja ja tarkastusvastuullinen tilintarkastaja ovat vähintään kerran vuodessa läsnä hallituksen kokouksessa.

Vuonna 2004 PricewaterhouseCoopers -ketjun palkkiot lakisääteisestä tilintarkastuksesta olivat 91 049 euroa. Tilintarkastukseen liittymättömistä vero-, IFRS-, osakeanti- ja due diligence -palveluista tilintarkastusyhteisölle ja sen kanssa samaan ketjuun kuuluville yhtiöille maksettiin 209 344 euroa.

Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitus

Juhani Majjala, s. 1939
ekonomi, oikeustieteen kandidaatti

Majjala on toiminut päätoimisena hallituksen puheenjohtajana vuodesta 2001 lähtien. Hän oli entisen Lassila & Tikanojan Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 1983 ja hallituksen puheenjohtaja vuosina 1998–2001. Majjala toimi entisen Lassila & Tikanojan Oyj:n toimitusjohtajana vuosina 1983–1998 sekä Lassila & Tikanoja -yhtymässä Säkkipääläine-konsernin toimitusjohtajana vuosina 1993–1996, Tiklaksen toimitusjohtajana 1980–1983 ja Lassila & Tikanoja -yhtymän talousjohtajana 1977–1980. Majjala oli Palomex Oyj:n varatoimitusjohtaja 1975–1977.

Omistaa 1 523 544 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta.

Heikki Hakala, s. 1941
kauppatieteiden maisteri, tekniikan tohtori h.c., vuorineuvos, hallituksen varapuheenjohtaja

Hakala on toiminut yhtiön hallituksen varapuheenjohtajana vuodesta 2001 lähtien. Hakala oli entisen Lassila & Tikanojan Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 1988 ja varapuheenjohtajana 1998–2001. Hakala toimi Metso Oyj:n toimitusjohtajana 1999–2000, Rauma Oyj:n toimitusjohtajana 1996–1999 sekä Rauma-Repola Oyj:n ja Repola Oyj:n varatoimitusjohtajana 1986–1996. Hän on Altia Oyj:n hallituksen varapuheenjohtaja ja Orion-yhtymä Oyj:n hallituksen jäsen.

Omistaa 12 132 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta.

Lasse Kurkilahti, s. 1948
ekonomi, Kemira Oyj:n pääjohtaja

Kurkilahti on toiminut yhtiön hallituksessa vuodesta 2001 lähtien. Kurkilahti on Kemira Oyj:n pääjohtaja. Hän toimi Elcoteq Network Oyj:n toimitusjohtajana vuosina 2001–2004, Raisio-Yhtymä Oyj:n toimitusjohtajana vuosina 2000–2001 ja Nokian Renkaat Oyj:n toimitusjohtajana vuosina 1988–2000. Kurkilahti on Fortum Oyj:n hallituksen jäsen.

Omistaa 3 000 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta.

Juhani Lassila, s. 1962
kauppatieteiden maisteri

Lassila on toiminut yhtiön hallituksessa vuodesta 2001 lähtien. Hän kuului entisen Lassila & Tikanoja Oyj:n hallitukseen vuosina 1998–2001. Lassila on toiminut Instrumentarium Oyj:n rahoitusjohtajana vuosina 1998–2004. Hän on Evald ja Hilda Nissin Säätiön hallituksen puheenjohtaja.

Omistaa 9 360 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta. Määräysvalta Evald ja Hilda Nissin Säätiössä, joka omistaa 2 413 584 osaketta.

Soili Suonoja, s. 1944
kotitalousopettaja, MBA, kauppaneuvos

Suonoja on toiminut yhtiön hallituksessa vuodesta 2001 lähtien. Suonoja oli Amica Yhtiöiden toimitusjohtaja vuosina 1989–2000. Hän on Alko Oyj:n, Lännen Tehtaat Oyj:n, Outokumpu Oyj:n, Suomen Posti Oyj:n ja Tieliikelaitoksen hallitusten jäsen sekä Hallitusammattilaiset ry:n varapuheenjohtaja.

Omistaa 1 600 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta.

Toimitusjohtaja

Jari Sarjo, s. 1957
oikeustieteen kandidaatti

Sarjo on toiminut Lassila & Tikanoja -konsernin toimitusjohtajana vuodesta 2001. Sarjo oli Säkkipääläine-konsernin toimitusjohtaja vuosina 1997–2001. Hän toimi Säkkipääläine Oyj:n toimialajohtajana 1994–1997, hallintojohtajana 1987–1994 ja hallintopäällikkönä 1984–1987.

Omistaa 9 600 Lassila & Tikanoja Oyj:n osaketta ja 10 000 2002A-optio-oikeutta, 40 000 2002B-optio-oikeutta ja 42 000 2002C-optio-oikeutta.

Tilintarkastaja

PricewaterhouseCoopers Oy, KHT-yhteisö
Päävastuullinen tilintarkastaja Heikki Lassila, KHT

Lassila & Tikanojan johto

Juhani Majjala

Jari Sarjo

Arto Nivalainen

Anna-Maija Apajalahti

Jorma Mikkonen

Martin Forss

Kari Korpelainen

Sirkka Tuomola

Juhani Majjala, s. 1939

ekonomi, oikeustieteen kandidaatti
hallituksen puheenjohtaja

Majjala on toiminut päätoimisena hallituksen puheenjohtajana vuodesta 2001 lähtien. Hän oli entisen Lassila & Tikanojan Oyj:n hallituksen jäsen vuodesta 1983 ja hallituksen puheenjohtaja vuosina 1998–2001. Majjala toimi entisen Lassila & Tikanojan Oyj:n toimitusjohtajana vuosina 1983–1998 sekä Lassila & Tikanoja -yhtymässä Säkkipääläinen-konsernin toimitusjohtajana vuosina 1993–1996, Tiklaksen toimitusjohtajana 1980–1983 ja Lassila & Tikanoja -yhtymän talousjohtajana 1977–1980. Majjala oli Palomex Oyj:n varatoimitusjohtaja 1975–1977.

Jari Sarjo, s. 1957

oikeustieteen kandidaatti
toimitusjohtaja

Sarjo on toiminut Lassila & Tikanoja -konsernin toimitusjohtajana vuodesta 2001. Sarjo oli Säkkipääläinen-konsernin toimitusjohtaja vuosina 1997–2001. Hän toimi Säkkipääläinen Oy:n toimialajohtajana 1994–1997, hallintojohtajana 1987–1994 ja hallintopäällikkönä 1984–1987.

Arto Nivalainen, s. 1950

filosofian maisteri
toimialajohtaja, Ympäristöpalvelut

Nivalainen on toiminut Ympäristöpalveluiden toimialajohtajana vuodesta 2000 lukien. Hän toimi Säkkipääläinen-konserniin vuonna 2000 ostetun WM Ympäristöpal-

velut Oy:n tuotantojohtajana 1996–2000, aluejohtajana 1995–1996 ja myyntijohtajana 1993–1995. Sitä ennen hän toimi tietohallintotehtävissä ja myynti- ja piirijohdajana Oy Huber Ab -konsernissa vuosina 1982–1993.

Anna-Maija Apajalahti, s. 1948

valtiotieteen maisteri
toimialajohtaja, Kiinteistöpalvelut

Apajalahti on toiminut Kiinteistöpalveluiden toimialajohtajana vuodesta 2000 lukien. Hän oli Säkkipääläinen Oy:n siivouspalveluista ja konsernimarkkinoinnista vastaavana johtajana 1997–2000, siivouspalveluiden toimialajohtajana 1983–1997 vastaten myös konsernimarkkinoinnista sekä tiedotus- ja markkinointitehtävissä 1971–1983.

Jorma Mikkonen, s. 1963

varatuomari
toimialajohtaja, Teollisuuspalvelut

Mikkonen on toiminut Teollisuuspalveluiden toimialajohtajana vuodesta 2000 lukien. Hän oli Säkkipääläinen Oy:n palveluksessa hallintojohtajana 1999–2000 ja lakimiehenä 1992–1999. Hän toimi Helsingin Suomalaisen Säästöpankin lakimiehenä 1991–1992.

Martin Forss, s. 1962

kauppatieteiden maisteri
yritysuunnittelu- ja kehitysjohtaja

Forss on toiminut yritysuunnittelu- ja kehitysjohtajana vuodesta 2001 lukien. Hän oli Säkkipääläinen Oy:n talousjohtajana 2000–2001. Sitä ennen hän oli Säkkipäälä-

line-konserniin vuonna 2000 ostetun WM Ympäristöpalvelut Oy:n country controller 1996–2000, business controller 1995–1996 ja division controller 1993–1995.

Kari Korpelainen, s. 1969

kauppatieteiden maisteri
markkinointijohtaja

Korpelainen on toiminut markkinointijohtajana vuodesta 2001 lukien. Hän oli Säkkipääläinen Oy:n konsernimarkkinoinnin markkinointipäällikkö 1997–2001, siivouspalveluiden markkinointipäällikkö 1996 sekä tuotekaupan tuote- ja piiripäällikkö 1994–1996.

Sirkka Tuomola, s. 1947

kauppatieteiden maisteri,
talousjohtaja

Tuomola on toiminut talousjohtajana vuodesta 2001 lukien. Hän toimi entisen Lassila & Tikanojan talousjohtajana vuosina 1992–2001. Hän oli Metsä-Serla -konsernissa kirjanpito-päällikkönä 1989–1992. Hän toimi Lassila & Tikanoja -yhtymässä Tiklaksessa hallintojohtajana 1985–1989, talouspäällikkönä 1983–1985 ja laskentapäällikkönä 1981–1983. Vuosina 1974–1981 hän oli Huhtamäki-yhtymässä laskentaekonomina ja laskentapäällikkönä.

Johdon omistamat osakkeet ja optio-oikeudet ja omistuksissa tapahtuneet muutokset vuonna 2004 on kerrottu sivulla 40.

Lassila & Tikanojalla on yhtiön hallituksen vahvistama riskienhallintapolitiikka, jossa määritellään riskienhallinnan tavoitteet, vastuualueet ja raportointimenettely. Hallitus on vahvistanut myös rahoitus- ja vakuutuspolitiikan.

Tavoitteet

Riskienhallinnan tavoitteena on merkittävien riskitekijöiden tunnistaminen, niihin varautuminen ja niiden optimaalinen hallinta siten, että kulloisetkin tavoitteet saavutetaan. Tehokkaalla riskienhallinnalla pyritään hallitsemaan konsernin kokonaisriskiä, ei ainoastaan yksittäisiä riskitekijöitä.

Organisaatio ja raportointi

Lassila & Tikanojan riskienhallinta on integroitu osa konsernin johtamis-, seuranta- ja raportointijärjestelmää. Säännöllinen seuranta ja raportointi tapahtuvat sekä konserni- että toimialatasolla. Toimitusjohtaja vastaa riskienhallinnan organisoinnista ja toteuttamisesta.

Toimialojen johto tunnistaa ja arvioi kukin oman toimialansa merkittävimmät riskit ja tekee varautumissuunnitelmat. Riskien tunnistaminen ja niihin varautuminen tapahtuu ensi sijassa liiketoiminnasta vastaavilla toimialoilla, tuotelinjoilla ja yksiköissä. Keskitettyjen toimintojen johto vastaa kukin omien vastuualueidensa riskien kartoittamisesta ja niihin varautumisesta. Riskienhallintaa kehitetään myös yhdessä vakuutusmeklarin ja vakuutusyhtiöiden kanssa.

Merkittävimmät liiketoimintariskit

Riippuvuus henkilöstöstä

L&T:n liiketoiminta perustuu ennen kaikkea osaavaan henkilöstöön. Yhtiön kilpailukyky riippuu sen kyvystä saada palvelukseensa, kouluttaa, motivoida ja pitää palveluksessaan henkilöstöä, jolla on tarkoitukseen sopivaa osaamista, kokemusta ja tahtoa.

Suunniteltujen investointien viivästyminen

L&T:n kasvustrategian merkittävä osa ovat investoinnit Ympäristöpalveluiden laitoksiin pääosin Suomessa. Suunniteltuja investointeja hidastavat usein ympäristölupiin liittyvät valitukset, joiden vaikutus on pyritty huomioimaan jo investointiohjelman aikataulua laadittaessa.

Kasvu yritysostojen kautta

Yritysostoihin liittyy riski siitä, että ostettujen yritysten integrointi kestää suunniteltua kauemmin tai että ostetut yritykset eivät onnistu säilyttämään asiakkaitaan tai henkilöstöään tai toimimaan kannattavasti yrityskaupan jälkeen.

Toiminta kehittyvillä markkinoilla

L&T:llä on Suomen lisäksi liiketoimintaa Latviassa ja Venäjällä, ja se suunnittelee liiketoimintansa laajentamista myös muihin kehittyvien markkinoiden maihin. Liiketoiminta kehittyvien markkinoiden maissa asettaa yhtiön alttiiksi poliittisten, taloudellisten ja yhteiskunnallisten olosuhteiden muutoksiin liittyville riskeille.

Kilpailu

Yhtiön toimialoilla voi esiintyä ylikapasiteettia ja voimakasta hintakilpailua. L&T pyrkii tarjoamaan yhä enenevässä määrin kilpailijoista erottuvia, vaikeasti jäljiteltäviä erikoistuneita palveluita, millä pyritään vähentämään kilpailun aiheuttamaa uhkaa.

Kustannustason ja jäteveron nousu

Henkilöstökulut muodostavat merkittävän osan L&T:n kustannuksista etenkin Kiinteistöpalveluissa. Palkkatason tai muiden kustannusten noustessa L&T pyrkii sopimustensa mukaisesti siirtämään nousseiden kustannusten vaikutuksen palveluidensa hintoihin.

Kunnalliset kaatopaikat joutuvat maksamaan Suomessa jäteveroa. Kaatopaikat, joille sijoitetaan ainoastaan teollisuusjätettä, eivät nykyisin kuitenkaan kuulu jäteveron piiriin. Jäteverovelvollisuuden laajeneminen koskemaan L&T:n kaatopaikkaa aiheuttaisi yhtiölle lisäkustannuksia, jos se ei pystyisi samankaltaisesti nostamaan jätteiden hyödyntämistä.

Vastuu tuotetuista palveluista ja mahdolliset vahingot asiakkaiden omaisuudelle ja liiketoiminnalle

L&T:n työntekijät työskentelevät asiakkaiden omistamissa tai käyttämissä kiinteistöissä ja laitoksissa. L&T:n toiminnan seurauksena saattaa siten aiheutua vahinkoa asiakkaiden omaisuudelle tai häiriötä tai keskeytyksiä asiakkaiden liiketoimintaan. Vaikka yhtiöllä on riittävä vakuutusuoja tällaisia riskejä vastaan, vakuutukset eivät välttämättä aina kata kokonaisuudessaan yhtiön maksettavaksi mahdollisesti määrättäviä vahingonkorvauksia.

Ympäristö-, terveys- ja työturvallisuusriskit

Ympäristö-, terveys- ja työturvallisuusriskien hallinta on osa L&T:n toimintajärjestelmää. Järjestelmän mukaiset YTT-riskien kartoitukset tehdään vuosittain ja niiden pohjalta laaditaan YTT-päämäärät.

L&T:n liiketoimintoihin sovelletaan useita ympäristösäädöksiä ja niiltä edellytetään ympäristölupia, jotka koskevat muun muassa jätteiden käsittelyä, vaarallisten aineiden ja ongelmajätteiden kuljetusta, varastoinnista ja hävittämistä sekä vaarallisten kemikaalien aiheuttamien saastumien korjaamista.

L&T:n liiketoiminnassa noudatetaan olennaisilta osin kaikkia sovellettavia EU-tasoisia ja kansallisia ympäristölakeja, -asetuksia, -lupaehtoja ja -ohjeita. Ympäristölupien noudattamista valvotaan säännöllisesti osana sisäisiä ympäristö-, terveys- ja työturvallisuusarvioita (YTT) ja L&T:n eräille laitoksille on myönnetty laatu-, ympäristö- ja työturvallisuussertifikaatit (ISO 9001:2000, ISO 14 001 ja OHSAS 18 001). Lisäksi risikallimmat ongelmajättekäsittely- ja varastointikohteet on vakuutettu erityisellä vakuutuksella, johon liittyy vakuutusyhtiön suorittamaa ympäristövastuiden kartoitusta ja valvontaa.

Rahoitusriskit

Rahoitusriskien hallinta

Rahoitusriskien hallinnan periaatteet määritellään hallituksen hyväksymässä rahoituspolitiikassa. Rahoitus ja rahoitusriskien hallintaan liittyvät toimenpiteet hoidetaan keskitetysti talousosastolla. Rahoitusriskien hallinnan tarkoituksena on suojautua merkittävilta rahoitusriskeiltä ja minimoida rahoitusmarkkinoiden muutosten vaikutukset konsernin tulokseen. Rahoitusriskien hallinnasta vastaa talousjohtaja.

Korkoriski

L&T:n merkittävin korkoriski liittyy lainoihin, jotka on pääasiassa sidottu vaihtuviin korkoihin. Koska L&T:n palveluiden kysyntä tai niiden hinnat eivät ole merkittävästi riippuvaisia taloussuhdanteiden vaihteluista, yhtiön korkokustannukset pyritään pitämään mahdollisimman vakaina. Tämän vuoksi merkittävä osa vaihtuvakorkoisin lainoihin liittyvästä korkoriskistä on suojattu koronvaihtosopimuksin. Siten korkotason muutokset eivät vaikuta yhtiön korkokustannuksiin täysimääräisesti.

Luottoriski

Rahoitusinstrumenttien luottoriskiä hallitaan tekemällä rahoitus- ja johdannaissopimuksia vain suurimpien pohjoismaisten pankkien kanssa sekä sijoittamalla ylijäämiä vain korkean luottokelpoisuuden omaavien liikkeellelaskijoiden sijoitus- ja yritystodistuksiin.

L&T:llä ei ole merkittäviä luottoriskikeskittymiä, koska sillä on laaja asiakaskunta. Yhtiöllä on luotonvalvontaohjeet, joilla pyritään varmistamaan, että palveluita ja tuotteita myydään vain luottokelpoisille asiakkaille.

Likviditeettiriski

L&T pyrkii säilyttämään hyvän maksuvalmiuden kaikissa olosuhteissa tehokkaalla kassanhallinnalla ja sijoittamalla vain sellaisiin instrumentteihin, jotka voidaan realisoida nopeasti. Lyhytaikaisia, kassavirran heilahteluista johtuvia rahantarpeita varten L&T:llä on käytössä lyhytaikaisten luottojen limiitit (yhteensä 18 milj. euroa) ja yritystodistusohjelmat (yhteensä 25 milj. euroa).

Valuuttariski

Kaikki L&T:n lainat ovat euromääräisiä. Yhtiön laskutusvaluuttana on myös lähes poikkeuksetta euro lukuun ottamatta latvialaista tytäryhtiötä. Vähäinen valuuttariski syntyy Ruotsin kruunu -määräisestä tuonnista. Latvialaisten ja venäläisten tytäryhtiöiden omat pääomat ovat pienet eikä niitä ole suojattu. Kokonaisuudessaan valuuttakurssimuutoksilla on nykyisin vain vähäinen vaikutus yhtiön taseeseen ja tulokseen. Tulevaisuudessa valuuttakurssien muutoksilla tulee kuitenkin olemaan suurempi merkitys yhtiön ulkomaisen toiminnan laajentuessa.

Sijoittajasuhteet

Tavoitteet

Sijoittajaviestinnän tarkoitus on edistää yhtiön pääomanhankintaa julkisilta markkinoilta tarjoamalla sijoittajille ajankohtaista, oikeaa ja olennaista tietoa yhtiön taloudellisesta tilanteesta ja tulevaisuudennäkymistä.

Periaatteet

Lassila & Tikanojan sijoittajaviestinnän perustana on listayhtiön säännöllinen tiedonantovelvollisuus. Kaikista olennaisista asioista kerrotaan heti kun se on mahdollista. Raportointikausien tiedoissa noudatetaan jatkuvaa ja johdonmukaista linjaa sekä numeroissa että sanallisissa arvioissa. Kaikille toimitetaan yhdenmukainen tieto yhtä aikaa. Tiedottaminen on tasapuolista ja symmetristä siten, että sekä positiiviset että negatiiviset asiat tiedotetaan.

Vastuut

Sijoittajasuhteiden hoidosta vastaavat hallituksen puheenjohtaja Juhani Majjala ja toimitusjohtaja Jari Sarjo. Sijoittajaviestinnästä vastaa talousjohtaja Sirkka Tuomola. Yrityssuunnittelu- ja kehitysjohtaja Martin Forss osallistuu sijoittajayhteyksien hoitoon ja sijoittajataapaamisiin.

Yhtiön taloutta koskevia lausuntoja antavat vain hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja.

Silent period

Tapaamisia ei järjestetä eivätkä konsernin edustajat kommentoi tulosta kauden päättymisen ja kyseistä kautta koskevan tulostiedotteen julkistamisen välisenä aikana.

Painotuotteet ja Internet

Vuosikertomus painetaan sekä suomen- että englanninkielisenä, osavuosikatsaus vain suomeksi. Vuosikertomus ja painetut osavuosikatsaukset postitetaan sekä osakkaille että yhtiön ylläpitämällä postituslistalla oleville.

Kaikki yhtiön pörssitiedotteet ovat luettavissa yhtiön kotisivuilla Internetissä heti julkistamisen jälkeen.

Osakkeen ja 2002A-option perustiedot

Helsingin Pörssissä

Osake

Kaupankäyntitunnus	LAT1V
Lista	Päälista
Toimiala	Muut palvelut
Pörssierä kpl	100
Osakkeiden lukumäärä	38 141 834

Optio 2002A

Kaupankäyntitunnus	LAT1VEW102
Pörssierä	100
Vaihtosuhte	1 (LAT1VEW102) : 1 (LAT1V)
Optioiden lukumäärä	260 000

Yhtiötä seuraavat analyytikot

Lassila & Tikanoja Oyj:tä seuraavat ja arvioivat ainakin seuraavat analyytikot. Lassila & Tikanoja Oyj ei vastaa analyyseissä esitetystä arvioista.

Alfred Berg Finland
Tia Lehto
puh. 09 2283 2711
tia.lehto@alfredberg.fi

Nordea Securities
Joakim Paul
puh. 09 3694 9426
joakim.paul@nordeasecurities.com

Carnegie Investment Bank AB,
Finland Branch
Jussi Karhunen
puh. 09 6187 1233
jussi.karhunen@carnegie.fi

Opstock Pankkiiriliike
Jari Räisänen
puh. 09 404 4408
jari.raisanen@oko.fi

Conventum Pankkiiriliike
Bengt Dahlström
puh. 09 2312 3315
bengt.dahlstrom@conventum.fi

Cazenove, Lontoo
Gorm Thomassen
puh. +44 207 214 7663
gorm.thomassen@cazenove.com
Mike Yates
puh. +44 207 512 8051
mike.yates@cazenove.com

Enskilda Securities
Kari Paajanen
puh. 09 6162 8714
kari.paajanen@enskilda.fi

Merrill Lynch, Edinburgh
Robert Miller-Bakewell
puh. +44 131 473 1056
robert_miller-bakewell@ml.com

Evli Pankki
Matti Riikonen
puh. 09 4766 9631
matti.riikonen@evli.fi

FIM Pankkiiriliike
Kim Gorschnik
puh. 09 6134 6234
kim.gorschnik@fim.com

Tietoja osakkeenomistajalle

Yhtiökokous

Lassila & Tikanoja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään maanantaina 4.4.2005 klo 16.00 Helsingissä Kansallissalissa, Aleksanterinkatu 44, 00100 Helsinki.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka on 24.3.2005 merkittynä osakkeenomistajaksi Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Myös osakkeenomistajalla, jonka osakkeita ei ole siirretty arvo-osuusjärjestelmään, on oikeus osallistua yhtiökokoukseen edellyttäen, että osakkeenomistaja oli rekisteröity jakautumisen johdosta 30.9.2001 purkautuneen Lassila & Tikanoja Oyj:n (y-tunnus 0110679-8) osakerekisteriin ennen 1.11.1993. Tässä tapauksessa osakkeenomistajan on esitettävä yhtiökokouksessa osakekirjansa tai muu selvitys siitä, että osakkeiden omistusoikeutta ei ole siirretty arvo-osuustilille.

Osingonmaksu

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2004 maksetaan osinkoa 0,25 euroa osakkeelta. Yhtiökokouksen päättämä osinko maksetaan osakkaalle, joka täsmäytyspäivänä on merkitty Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Yhtiökokous	4.4.2005
Osingon irtoamispäivä	5.4.2005
Osingonmaksun täsmäytyspäivä	7.4.2005
Osingonmaksu	14.4.2005

Taloudellinen tiedottaminen vuonna 2005

Osavuositarkastus tammi – maaliskuu

julkaistaan 27.4.2005 klo 8.00

Osavuositarkastus tammi – kesäkuu

julkaistaan 27.7.2005 klo 8.00

Osavuositarkastus tammi – syyskuu

julkaistaan 26.10.2005 klo 8.00

Lassila & Tikanojan vuosikertomus, osavuositarkastukset ja pörssitiedotteet julkaistaan suomeksi ja englanniksi. Ne ovat heti julkistamisen jälkeen luettavissa ja tulostettavissa myös yhtiön Internet-sivuilta www.lassila-tikanoja.fi. Internet-sivuilla voi ilmoittautua pörssitiedotteiden sähköpostituslistalle sekä vuosikertomusten ja suomenkielisten osavuositarkastusten postituslistalle. Vuosikertomus ja osavuositarkastukset postitetaan osakkeenomistajille APK:n ylläpitämän osakerekisterin tietojen mukaan.

Lassila & Tikanoja 1905 - 2005

Tiklas Oy

Säkkiväline

1905

1923

1980

1990

2005

Lassila & Tikanoja perustetaan

Josef Lassila ja Frith. Tikanoja perustivat Lassila & Tikanojan vuonna 1905 Vaasassa. Yritys oli tukkukauppa, jonka tuotteita olivat kangas- ja rihkamata-varat sekä "raskaat tuotteet" kuten saippua, silakka, vesirinkelit ja makeiset. Yritys keskittyi alusta alkaen tekstiilitukkukauppaan. Vuosien kuluessa liikkeen toiminta laajeni kattamaan koko Suomen ja siitä kasvoi Pohjoismaiden suurin yksityinen tukkuliike.

Tukkukaupasta vaatetusteollisuuteen

Tukkukaupan rinnalle Lassila & Tikanoja aloitti vuonna 1923 teollisen vaatteiden valmistuksen ja oli 1980-luvulle saakka Suomen suurimpia vaatetusteollisuusyrityksiä. Parhaimmillaan sillä oli teollista toimintaa lähes kahdellakymmenellä paikkakunnalla Suomessa. Viennin osuus liikevaihdosta oli 1960-luvulta lähtien yli 50 prosenttia ja yhtiöllä oli merkittävää toimintaa useissa Euroopan maissa. Tunnetuimpia tuotemerkkejä olivat Tiklas-puvut, -paidat ja -puserot sekä Topman-kengät. Lassila & Tikanojan osakkeiden noteeraus Helsingin Pörsissä alkoi vuonna 1961.

Uusia toimialoja

1980-luvulla Lassila & Tikanoja laajensi toimintaansa merkittävästi yritysostoilla. Vuoden 1982 alussa ostettiin kuitukangasvalmistaja J.W. Suominen Oy ja vuonna 1988 Amerplast Oy, joka valmisti muovisia joustopakkausia. Vuonna 1989 Lassila & Tikanoja osti 74 prosenttia Säkkivälineen osakkeista. Säkkivälineen perustivat suomalaiset paperisäkkien valmistajat 1960-luvulla ja edistämään jätesäkkimietelmän käyttöä. Erillinen yhtiö Säkkiväline Oy perustettiin 1967. Säkkiväline laajensi vähitellen toimintaansa jätteiden kuljetukseen, siivoukseen, teollisuuden puhtaana- ja kunnossapitoon sekä vahinkosaneeraukseen yritysostoilla. 1980-luvun loppupuolella tuli uutena toimialana mukaan kiinteistöhuolto.

Ympäristöhuollosta suurin toimiala

1990-luvulle tultaessa Lassila & Tikanoja oli monialakonserni, joka oli jakautunut kuitukangas-, joustopakkaus- ja nahateollisuuteen (J.W. Suominen, Amerplast, Inka), palveluteollisuuteen (Säkkiväline) sekä vaatetus- ja kenkäteollisuuteen. Vaatetus- ja kenkäteollisuudesta ja tukkukaupasta luovuttiin vuosikymmenen alkupuolella. Vuonna 1995 Säkkivälineestä tuli Lassila & Tikanojan kokonaan omistama tytäryhtiö. Säkkivälineen liikevaihto kasvoi koko 1990-luvun voimakkaasti ja vuosikymmenen lopussa sen osuus yhtiön liikevaihdosta oli jo lähes puolet. Säkkivälineestä ja sen tarjoamia palveluja kehitettiin suunnitelmallisesti 1990-luvulla. Jätteiden hyötykäyttöön ja kierrätystoimintaan panostettiin voimakkaasti, siivoustoimintaa kehitettiin ja ongelmajätehuolto tuli osaksi palveluja. Kiinteistöhuollossa kehitettiin käytön ohjaus, johon kuuluu ympäri vuorokauden miehitetty keskusvalvomo. Ympäristötuotteiden kehitystyö kohdistui erityisesti jätteiden hyötykäyttöön liittyviin tuotteisiin. Säkkivälineestä tuli ympäristöhuollon johtava toimija Suomessa, kun keväällä 2000 ostettiin WM Ympäristöpalvelut Oy.

L&T

Nykyisen muotonsa Lassila & Tikanoja sai 30.9.2001, kun silloinen Lassila & Tikanoja Oyj jakautui kahdeksi erilliseksi yhtiöksi (Lassila & Tikanoja Oyj ja Suominen Yhtymä Oyj). Lassila & Tikanoja Oyj toimi Säkkivälineen emoyhtiönä 31.3.2002 saakka, jolloin Säkkiväline sulautui emoyhtiönsä. Samalla lanseerattiin L&T-tuotemerkki, joka kattaa kaikki yhtiön toimialat: Ympäristöpalvelut, Kiinteistöpalvelut ja Teollisuuspalvelut. Vuonna 2004 Lassila & Tikanojan liikevaihto oli 336,7 miljoonaa euroa. Se on alansa johtava yritys Suomessa ja toimii enenevässä määrin myös muissa Itämeren alueen maissa.

Yhteystiedot

LASSILA & TIKANOJA OYJ

Hopeatie 2

PL 28

00441 Helsinki

Puh. 010 636 111

Faksi 010 636 2800

Sähköposti: ir@lassila-tikanoja.fi

etunimi.sukunimi@lassila-tikanoja.fi

www.lassila-tikanoja.fi

SUOMALAISESSA ARJESSA
VUODESTA 1905

Lassila & Tikanoja Oyj, PL 28, 00441 Helsinki
puh. 010 636 111, faksi 010 636 2800
www.lassila-tikanoja.fi